GRONDSTOFFENPLAN GEMEENTE DUIVEN

Samen minder Afval

Gemeente Duiven

GRONDSTOFFENPLAN GEMEENTE DUIVEN

SAMEN MINDER AFVAL!

Weergave van de inhoud van een gemiddelde restafvalcontainer uit de gemeente Duiven (2019)

de Jonge Milieu Advies, [13-01-2021]
Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl

Inhoud

1. Inleiding 8
1.1 Samenvatting 9
2. Beleidskaders 12
2.1 Nederlands afvalbeleid 12
2.2 VANG-HHA 12
2.3 Fiscale vergroening 12
2.4 Producentenverantwoordelijkheid 13
2.4.1 Elektrische en elektronische apparaten 13
2.5 Afvaldriehoek 13
3. Evaluatie 15
4. Huidige resultaten 17
4.1 Service 17
4.2 Restafval naar landelijke doelstellingen 19
4.3 Resultaten 20
4.4 Bronscheiding en scheidingspotentieel 20
4.4.1 Scheidingspercentage huishoudelijk restafval 21
5. Samenvatting resultaten participatie 22
5.1 Tevredenheid afvalinzameling algemeen 22
5.1.1 Ledigingsfrequentie 23
5.1.2 Afvalscheiding 23
5.2 Hoofd afvalstromen 24
5.2.1 Keukenafval 24
5.2.2 PMD 24
5.2.3 Oud Papier en Karton (OPK) 24
5.3 Informatievoorziening 24
5.4 Afvalaanbiedstation en Kringloop 25
5.5 Inspiratiesessie/bewonersavond 25
5.6 Groen(e)Markt 25

5.7 Klankbordgroep 25
5.8 Terugkoppeling inwoners 26
6. Visie op de toekomst 27
7. Communicatie 30
7.1 Circulaire economie en communicatie 30
7.2 Verder gaan we doen 31
7.3 Kernboodschap(pen) 32
7.4 Het gewenste resultaat 33
7.5 Samen met Westervoort 33
7.6 Educatie en afvalscheiding op scholen 33
7.7 Resultaten communicatie 33
8. Mogelijke interventies 35
8.1 Basis op orde 36
8.2 Zomerinzameling GFT 36
8.2.1 GFT in hoogbouw 37
8.3 Oud papier en karton 37
8.4 PMD 37
8.5 Luiers 37
8.6 Textiel 38
8.7 Verlagen inzamelfrequentie restafval 38
8.7.1 Flankerend beleid 40
8.8 Verhogen tarief lediging restafval 40
8.9 Combinatie scenario, verlaging ledigingsfrequentie, verhoging prijs 41
9. Voorgestelde besluiten 42

Begrippenlijst

Aansluitingen:	Het aantal huishoudens dat gebruik maakt van het inzamelsysteem.
AEEA:	Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten (voorheen Wit- en Bruingoed) Dit is een apart afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval.
Afval	Stoffen, materialen en/of producten waarvan de eigenaar zich wil ontdoen.
Afval beheerkosten:	Alle directe en indirecte kosten die gemaakt worden ten behoeve van het afvalbeheer.
Afvalaanbiedstation:	Een locatie die specifiek bestemd is voor het brengen van gescheiden huishoudelijk afval en grofvuil.(Afvalaanbiedstation: Aas)
Afvaldriehoek:	De afvaldriehoek toont in één oogopslag de beïnvloedbare aspecten van het afvalbeleid: dienstverlening, milieu en kosten. De gemeente voert op al die aspecten regie. Hoe, dat is de uitkomst van de politieke keuzes die de gemeenteraad maakt in het grondstoffenplan. Zo ontstaat evenwicht tussen wensen van burgers, financiële middelen en milieurendement. De landelijke ontwikkeling in het streven naar een circulaire economie zet vooral in op de laatstgenoemde aspect.
Afvalstoffenheffing:	De heffing aan huishoudens in de gemeente waarmee de afvalbeheerkosten bekostigd worden.
Dienstverlening:	Onderdeel van de afvaldriehoek. Hiermee wordt uitgedrukt op welke wijze de verschillende afvalstromen worden ingezameld: het omvat de beschikbare inzamelmiddelen, -frequenties en de te scheiden fracties.
Diftar:	Gedifferentieerd tarief. De afvalstoffenheffing wordt gesplitst in een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tariefdeel wordt bij elk huishouden in rekening gebracht. Per huishouden wordt geregistreerd hoeveel afval aangeboden wordt. Hoe meer afval een burger aanbiedt hoe hoger het variabele deel van de afvalstoffenheffing zal zijn. Omgekeerd levert betere afvalscheiding en het aanbieden van minder afval een lagere variabele afvalstoffenheffing op.
Fractie:	Een fractie is de relatieve hoeveelheid van een bepaald bestanddeel in een mengsel. Fracties zijn daarmee een van de manieren om een concentratie uit te drukken. De relatieve hoeveelheid kan op verschillende manieren worden uitgedrukt.
Glas:	Glazen verpakkingsmateriaal, afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval, bestaande uit flessen, potten en dergelijke.

Grof huisvuil:	Restafval dat te groot en-/of te zwaar is om in de container te stoppen. Denk daarbij aan oude meubels, vloerbedekking en dergelijke
Hoogbouwklasse	Het percentage hoogbouwwoningen in een gemeente. Duiven valt onder hoogbouwklasse D, 0-19% hoogbouw met ca. 13% hoogbouw.
Inzamelfrequentie:	Het aantal keer dat een fractie aan huis wordt ingezameld.
KCA:	Klein Chemisch Afval: Een deel van het huishoudelijk afval waar chemische stoffen in zitten die schadelijk zijn voor de gezondheid en voor het milieu. Het afval bevat bijvoorbeeld lood, kwik, cadmium, chroom of organische oplosmiddelen. Deze stoffen verontreinigen reststoffen (slakken en rookgasreinigingsresidu) waardoor die moeilijk nuttig kunnen worden toegepast. Ook veroorzaken ze bij verbranding luchtvervuiling en bij storting vervuilen ze het grondwater. KCA wordt gescheiden ingezameld op de milieustraat en met de chemokar.
Kosten:	Hier worden de afval beheerkosten inzichtelijk gemaakt. Onderdeel van de afvaldriehoek.
Milieurendement:	Hiermee worden de inzamel- en scheidingsprestaties uitgedrukt in kilogram per inwoner per jaar of scheidingspercentage. Onderdeel van de afvaldriehoek.
Minicontainer:	Inzamelmiddel aan huis. Minicontainers hebben een volume van 140 of 240 liter.
Omgekeerd Inzamelen:	Het verhogen van de service op in te zamelen grondstoffen en het verlagen van de service op restafval (bijvoorbeeld door het restafval minder frequent in te zamelen of het te laten wegbrengen naar een verzamelcontainer).
OPK:	Oud Papier en Karton. Dit is een apart afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval.
PMD:	Plastic, Metaal en Drankenkartons. Afkorting voor verpakkingsafval.
Restafval:	Het gedeelte van de afvalstroom van particuliere huishoudens dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen van de hoofdstroom zijn gescheiden.
Scheidingspercentage:	Het deel van het totale aanbod aan afvalstoffen van huishoudens dat gescheiden wordt aangeleverd.
Textiel:	Verzamelnaam voor een apart afgescheiden gedeelte van het huishoudelijk afval, bestaande uit kapotte of hele kleding, schoeisel en woontextiel zoals gordijnen.
VANG:	Het landelijke programma Van Afval Naar Grondstof. www.vang-hha.nl
Verzamelcontainer:	Inzamelmiddel voor afvalstoffen in de buurt. Verzamelcontainers kunnen boven- of (semi)ondergronds geplaatst zijn.

Leeswijzer

Ook de gemeente Duiven is op weg Van Afval Naar Grondstof. In dit plan gaan we achtereenvolgens in op het landelijke beleid en de huidige stand van zaken, met een korte evaluatie van het aflopende beleid. Vervolgens belichten we de inwonersparticipatie. Daarna beschrijven we visie en doelstellingen voor het nieuwe beleid en mogelijke scenario's die we vervolgens langs de doelstellingen leggen. We eindigen met de voorgestelde interventies om het nieuwe beleid vorm te geven.

Van Afval Naar Grondstof

N.B Het beleid in Nederland is er op gericht om van afval naar grondstof te gaan. Veel gemeenten (ook Duiven) kiezen er daarom voor om te spreken over Grondstoffenbeleid in plaats van Afvalbeleid. In het dagelijkse spraakgebruik wordt nog vaak het woord afval gebruikt. In dit plan spreken we meestal over grondstoffen en grondstoffenbeleid. Soms als het logischer is over afval en afvalbeleid.

Nieuw beleid in onzekere tijd

Afval en grondstoffenbeleid is een zaak van lange adem. Beleidsinterventies in het afvaldomein hebben vaak tijd nodig om in te slijpen. Logisch, want het scheiden van afval heeft veel te maken met het gedrag van mensen in hun eigen huis. Gedragsveranderingen hebben doorgaans tijd nodig.

De Corona pandemie heeft een zeer plotselinge verandering in het gedrag rond afval laten zien. De hoeveelheid huishoudelijk afval nam in korte tijd enorm toe (tussen de 10 en 20%). Het thuiswerken was hiervan een belangrijke oorzaak. Ook de aard van het afval veranderde; bijvoorbeeld door de stijging van de bestellingen via internet nam de hoeveelheid karton enorm toe.

Het thuis blijven heeft blijkbaar ook een impuls gegeven aan het opruimen van het huis. De Afvalaanbiedstations in Nederland zijn overspoeld met bezoekers die grof huishoudelijk afval kwamen aanbieden.

Het jaar 2020 is dus zeker niet representatief als het gaat om de ontwikkelingen rond afval en grondstoffen. Voor het maken van dit plan maken we gebruik van de gegevens tot en met 2019.

Projectgroep

Dit grondstoffenbeleidsplan is gemaakt door:

Anita de Graaf	Beleidsmedewerker afval
Anne van Seters	Medewerker afval
Lisa Polman	Communicatieadviseur
Dorothe Jacobs	Medewerker Participatie duurzaamheid en energie
Lucinda Berendsen	Adviseur Financiën
Piet Burgering	Extern adviseur

1. Inleiding

De gemeente Duiven heeft al goede resultaten behaald met haar Grondstoffenbeleid, met ca. 122 kg restafval per persoon per jaar is Duiven goed op weg. Een volgende stap is wel nodig om aan de ambities uit het Rijksprogramma VANG te voldoen.

Momenteel lukt het scheiden van afvalstromen in de gemeente Duiven al goed. Mede als gevolg van de diftar-strategie behoort Duiven wat betreft afvalscheiding bij de voorlopers in Nederland. Zowel in de eigen hoogbouwklasse als in het totaal.

In 2018 is een coalitieakkoord gesloten waarbij is aangegeven dat de inwoners zo veel mogelijk moeten worden betrokken bij beleidsontwikkeling.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk maatschappelijk thema. Bewustwording van de samenleving is daarbij de eerste belangrijke stap. We gaan op dit thema verder met het programma circulaire economie. Als initiator en aanjager gaan we aan de slag met de drie belangrijke pijlers: namelijk de energietransitie, de grondstoffentransitie en de klimaatadaptatie. We gaan op dit terrein werken met een aantal pilots. We willen het Liemerse energieloket toegankelijker maken en invulling geven aan de voorbeeldfunctie die wij als gemeente hebben met de gemeentelijke gebouwen.

We willen op dit onderwerp deze raadsperiode, samen met de raad en onze inwoners en partners, realistische doelstellingen formuleren die verder reiken dat de 4 jaar van dit akkoord.

Om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen zijn de gemeenten Westervoort en Duiven in 2018 gezamenlijk gestart met het programma 'Circulaire Economie'. Dit programma is erop gericht om de veranderingen die op ons afkomen op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie op te pakken.

Circulariteit: *"Door de schaarste van grondstoffen moeten we anders nadenken hoe we met deze grondstoffen omgaan. Circulaire economie is gericht op het optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen in het hele proces van productie tot gebruik."*

Zodoende dient afvalbeleid te worden bezien in het licht van het grotere geheel van de circulaire economie, waarbij afval juist als grondstof voor nieuwe producten kan gelden. Samen met haar inwoners streeft de gemeente daarom naar een leven met minder afval.

In dit rapport wordt in kaart gebracht op welke manier inwoners op dit moment hun afval scheiden en wat de gemeente kan doen om het scheiden van afval te stimuleren en nog eenvoudiger te maken. Een ander onderdeel is het verkennen van mogelijke scenario's die kunnen zorgen voor een betere afvalscheiding en minder restafval. Er wordt onderzocht welke interventies kunnen bijdragen aan het behalen van de Rijksdoelstellingen die zijn vertaald in de VANG-doelstellingen. Aansluitend is het van belang de gevolgen voor kosten en service van de scenario's in kaart te brengen.

Voorafgaand aan het bewonersonderzoek in september 2019 is er een werksessie met de gemeenteraad geweest. Tijdens deze werksessie is een overzicht gegeven van het huidige Nederlandse afvalbeleid. Ook is besproken waar gemeente Duiven staat ten opzichte van de landelijke doelstellingen en ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. De uitgangspunten van het nieuwe te vormen afvalbeleid zijn besproken. Daarnaast zijn ook de doelen voor het participatietraject vanuit de gemeente met haar inwoners besproken.

1.1 Samenvatting

De gemeente Duiven is op weg naar een nieuw grondstoffenbeleid. Dit nieuwe beleid is tot stand gekomen door een goede samenspraak met de inwoners van de gemeente en met de gemeenteraad. Iedereen is zich bewust van het belang om de hoeveelheid restafval af te laten nemen en de afvalscheiding te verbeteren. Alhoewel de VANG (Van Afval Naar Grondstof) doelstelling voor 2020 niet is gehaald, heeft de gemeente Duiven wel forse stappen gezet. In dit grondstoffenplan geven we aan welke stappen we voorstellen om de hoeveelheid restafval verder te doen afnemen.

De ambitie van het Uitvoeringsprogramma VANG-Huishoudelijk Afval is om in 2020 te komen tot 75% afvalscheiding. Deze ambitie is geconcretiseerd in een hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn én grof huishoudelijk restafval samen) van maximaal 100 kilogram per inwoner in 2020.
Ook is een 'wensbeeld' benoemd: maximaal 30 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2025.

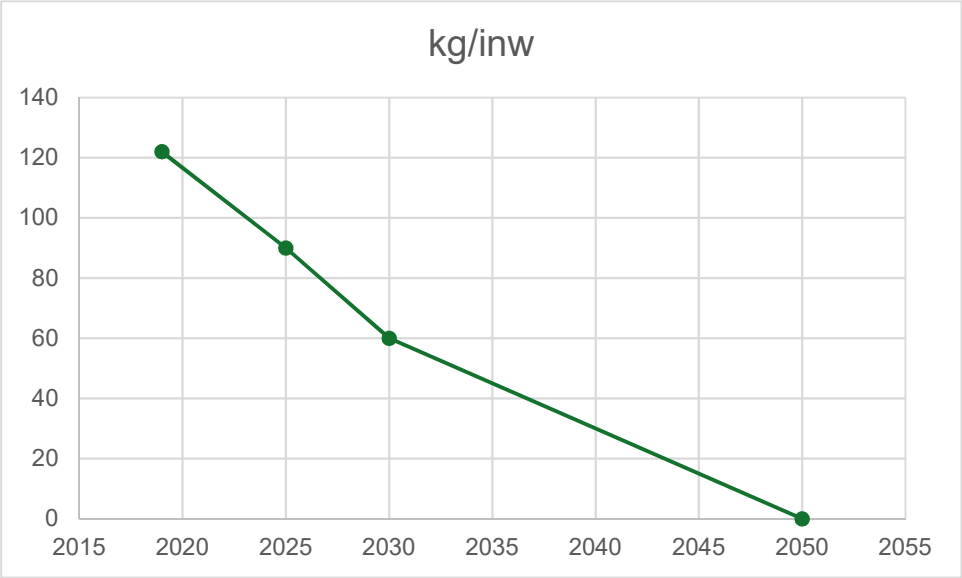
In de onderstaande tabel staat de huidige situatie in de gemeente Duiven aangegeven. Uit de sorteeranalyse blijkt dat er nog grondstoffen in het restafval zitten. Door een betere afvalscheiding kan de hoeveelheid restafval dalen en kunnen de ingezamelde hoeveelheden grondstoffen toenemen.

Tabel 1.1 gescheiden ingezamelde hoeveelheden

Gemeente Duiven 2019	kg/inw
Restafval totaal	122
Restafval Fijn Huishoudelijk	100
Restafval Grof Huishoudelijk	22
GFT	126
Oud Papier en Karton	53
PMD	28
Textiel	4
Glas	22
KCA	1
AEEA	5

De doelstelling van de gemeente Duiven is om van 122 kilo restafval in 2019 (fijn- en grof restafval) te komen tot 90 kilo in 2025 en circa 60 kilo in 2030. Net als bij de landelijke VANG doelstellingen willen we daarbij oog houden voor de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen. Het doel is immers om naar een circulaire economie te komen. Voor die circulaire economie zijn goed herbruikbare grondstoffen van het grootste belang.

Fig. 1.1 Doelstelling kilo's restafval

Het proces

Om het proces om te komen tot een nieuw beleid goed van start te laten gaan en werd gestart met een raadsinformatiebijeenkomst. Aan de hand van het landelijke afvalbeleid werd vastgesteld waar de gemeente Duiven nu staat en wat de ambities zijn. Daarnaast werd gesproken over de inwonerparticipatie.

De participatie kreeg in eerste instantie vorm door een uitgezette enquête. Daarna was er een inspiratiesessie met inwoners om te onderzoeken welke interventies op draagvlak kunnen rekenen. De input van de inwoners werd, gecombineerd met ervaringen elders in het land omgezet naar voorlopige scenario's. Deze scenario's werden vervolgens besproken met een klankbordgroep van inwoners en tijdens een raadssessie.

Het totaal van het voorgaande proces vormt de basis voor dit grondstoffenbeleid.

De uitkomsten

Zoals aangegeven is de inwonerparticipatie opbouwend en prettig verlopen. Uit de enquête kwamen veel suggesties om tot een vermindering van de hoeveelheid restafval en verbetering van de afvalscheiding te komen. Bij de totstandkoming van het beleid is gekeken naar haalbaarheid van deze wensen en suggesties. Niet alles wat gewenst is kan immers (op korte termijn). Wel is steeds is aangegeven waarom wel of niet voor een interventie wordt gekozen.

Uit het gehele participatietraject bleek duidelijk het enorme belang dat door inwoners werd gehecht aan goede communicatie over afval en afvalscheiding. Om resultaat te bereiken is het van belang om doorlopende communicatie op te zetten. Het voorstel is hiervoor jaarlijks vanaf 2022, € 32.000,- vrij te maken. Daarbij willen we bij het ontwikkelen en uitrollen samenwerken met de gemeente Westervoort waar dat kan.

De belangrijkste interventie om te komen tot een afname van het restafval (en een betere afvalscheiding) bestaat uit een combinatie van een tweetal interventies.

Het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval. We gaan het restafval niet 1 maal per twee weken inzamelen, maar 1 maal per 4 weken. Zowel in de enquête als in de huidige praktijk zien we dat deze interventie haalbaar is. Daarbij zullen we wel flankerend beleid ontwikkelen, bijvoorbeeld voor gezinnen met kinderen in de luiers.

In combinatie met de verlaging van de inzamelfrequentie zullen we de prijs per lediging van een restafvalcontainer (en van stortingen in een restafval verzamelcontainer) verhogen. Daarbij zullen we ook, zoals aangegeven in het aangehouden amendement bij de begroting 2021, kijken naar de verhouding tussen het vaste- en het variabele tarief.

De inzameling van GFT blijft voorlopig hetzelfde. We wachten af wat de resultaten van een proef met wekelijkse GFT inzameling in de warmere periode in de gemeente Westervoort zijn.

De inzameling van OPK (Oud Papier en Karton) blijft voorlopig hetzelfde. De contractperiode van de huidige inzameling loopt tot 1 januari 2023. We gebruiken de tussenliggende periode om onderzoek te doen naar de meest optimale inzameling van OPK, daarbij overleggen we ook met verenigingen over hun rol van bij de inzameling.

De inzameling van PMD laat nog steeds een stijgende lijn zien. Vanwege de goede kwaliteit van het ingezamelde PMD in de gemeente Duiven is ervoor gekozen om de huidige inzameling met zakken te handhaven.
Voor wat betreft de textielinzameling kijken we samen met 2Switch hoe de textielinzameling verder geoptimaliseerd kan worden.

Op de middellange termijn willen we graag dat het Afvalaanbiedstation zal worden tot een Circulair Ambachtscentrum waarbij ook kringloop en repaircafé geïntegreerd worden. Zodat meer de nadruk komt op afvalpreventie en hergebruik. Maar ook op het huidige Afvalaanbiedstation valt nog werk te maken van betere scheiding van de verschillende aangeboden stromen. Minder grofvuil heeft immers ook gevolgen voor het behalen van de VANG resultaten.

2. Beleidskaders

Het Europees beleid stelt kaders waaraan het afvalbeleid in de landen van de EU moet voldoen. Het Europees beleid streeft naar een circulaire economie. Europa beschikt in beperkte mate over grondstoffen en wil daarvoor op lange termijn niet afhankelijk zijn van anderen. Het Europees beleid wordt overgenomen in het landelijk afvalbeleid en door de gemeenten overgenomen in het eigen beleid voor afvalbeheer. Hieronder staat een korte samenvatting van het landelijk beleid en de op dit moment relevante actuele onderwerpen voor een nieuw grondstoffenbeleid voor de gemeente Duiven.

2.1 Nederlands afvalbeleid

De Europese afvalwetgeving is geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving in de vorm van de Wet milieubeheer (Wm) en het Landelijk afvalbeheerplan (LAP). De Wet milieubeheer verplicht de gemeenten zorg te dragen voor inzameling en verwijdering van afvalstoffen van huishoudens. Deze zorgplicht kent zijn oorsprong in het beschermen van de volksgezondheid. Gemeenten hebben de plicht om het huishoudelijk restafval en het (gescheiden aangeboden) GFT-afval bij elk perceel in te zamelen. Ook zijn zij verplicht papier en karton, verpakkingsafval, glas, textiel, klein chemisch afval, elektr(on)ische apparaten en asbesthoudend afval, gescheiden in te zamelen.

2.2 VANG-HHA[1]

Om de doelen van het programma 'Nederland Circulair in 2050' te halen, moet het huishoudelijk afval beter worden gescheiden. De ambitie is om te komen tot 100 kg restafval per persoon per jaar in 2020. In 2025 zouden we dan moeten komen tot slechts 30 kg restafval per persoon per jaar, om uiteindelijk richting 100% te gaan. In het uitvoeringsprogramma VANG huishoudelijk afval is verder uitgewerkt hoe deze doelstelling wordt bereikt. Dit programma bestaat uit vier actielijnen met daaronder een breed scala aan activiteiten waarop wordt ingezet: preventie, afvalscheiding en recycling krijgen de aandacht. Een logisch gevolg van dit beleid is dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval dat verwerkt wordt in verbrandingsinstallaties sterk zal gaan afnemen de komende jaren. De vier actielijnen die het uitvoeringsprogramma hanteert zijn als volgt:

1. Gemeenten formuleren ambitieuze beleidsdoelen
2. Gemeenten zijn in staat om werk te maken van de eigen beleidsdoelen
3. Burgers zijn gemotiveerd bij te dragen aan afvalpreventie en afvalscheiding
4. Ketenpartijen werken samen aan het sluiten van ketens.

2.3 Fiscale vergroening

In het regeerakkoord is de ambitie uitgesproken om de vergroening van het belastingstelsel te versterken. De verhoging van de afvalstoffenbelasting is één van deze milieubelastingen. In het belastingplan voor 2019 heeft de regering besloten om per 1 januari 2019 de afvalstoffenbelasting fors te verhogen van € 13,21 naar € 32,12 per ton. Sinds 2020 wordt deze belasting geheven op al het (rest)afval dat in Nederland ontstaat en dat in Nederland of in het buitenland gestort of verbrand wordt. Op deze manier wil het kabinet dat Nederland meer grondstoffen gaat hergebruiken en minder afval gaat verbranden. Deze belasting bedraagt in 2020 € 32,63, voor 2021 is dit € 33,15.

[1] VANG-HHA staat voor: Van Afval Naar Grondstof, huishoudelijk afval. Dit is het uitvoeringsprogramma van het overheidsbeleid op het gebied van afvalpreventie en stimulering van de circulaire economie. Zie http://www.vang-hha.nl .

2.4 Producentenverantwoordelijkheid

In de raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 staan afspraken over de inzameling en het hergebruik van verpakkingsmaterialen en de aanpak van zwerfafval. Het verpakkende bedrijfsleven heeft de verantwoordelijkheid voor het ontwerp en de productie van verpakkingen, alsook voor het halen van de recyclingdoelstellingen voor deze verpakkingen. De gemeenten hebben vanaf 2015 de regie over de inzameling en verwerking voor de verpakkingen gekregen. Het verpakkende bedrijfsleven, vertegenwoordigd door het Afvalfonds Verpakkingen, vergoedt de kosten die gemeenten hiervoor maken. In 2017 heeft een tussenevaluatie van de raamovereenkomst plaatsgevonden. Hierin wordt geconcludeerd dat in de resterende periode van de overeenkomst het verpakkende bedrijfsleven meer moeten inzetten op de recyclebaarheid en duurzaamheid van de verpakkingen. Ook zal er meer gedaan moeten worden om de marktvraag voor recycling van kunststoffen te stimuleren. De Europese doelstellingen worden wel gehaald, maar de nationale doelstelling van 90% hergebruik nog niet.

Nieuwe afspraken om de inzameling en recycling van verpakkingen te verbeteren en te vereenvoudigen zijn vastgelegd in '*De Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029'*. Gemeenten kunnen er vanaf 2020 namelijk voor kiezen om hun rol in de kunststofketen te beperken tot inzameling. Daarnaast kunnen ze ervoor kiezen zich aan te sluiten bij een samenwerkingsverband van gemeenten. Gemeente Duiven heeft gekozen voor het bronscheidingsmodel. Zij zamelt het PMD in bij huishoudens en levert het in op een overslaglocatie. De gemeente draagt het geaccepteerde materiaal over aan samenwerkingsorganisatie Regie Kunststoffen Nederland (RKN) voor de sortering en de vermarkting. Zij houdt nog wel zicht op de sortering en de vermarkting door aansluiting bij samenwerkingsverband RKN.

De voordelen van deze methodiek:

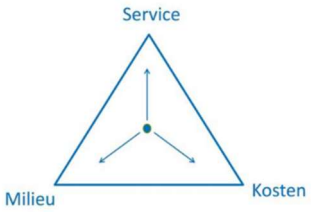
- De gemeente ontvangt een vergoeding over al het ingezameld PMD (bruto) (inclusief metalen, niet-verpakkingen en niet-recyclebare verpakkingen). Er komt een landelijk protocol voor visuele inspectie en afkeurgronden bij de overslag.
- De verrekening van kosten en vergoedingen voor het sorteren/recyclen/vermarkten is een zaak tussen Afvalfonds en het samenwerkingsverband. Hiermee ontstaat een transparanter systeem en verdwijnt het financieel risico voor gemeenten.
- Administratieve last gemeenten vermindert.

2.4.1 Elektrische en elektronische apparaten

De "Regeling voor afgedankte elektronica en elektrische apparatuur" (AEEA) stimuleert hergebruik, recycling en nuttige toepassing van AEEA. Bedrijven die elektr(on)ische apparatuur als eerste in Nederland in de handel brengen, krijgen te maken met producentenverantwoordelijkheid. Zij zijn (mede) verantwoordelijk voor het afvalbeheer van de elektrische en elektronische apparaten die afgedankt worden. Zo zijn ze verantwoordelijk voor het behalen van minimum inzamelpercentages ten opzichte van het op de markt gebrachte gewicht aan apparaten en de inzameling en verwerking. : in 2019 17 kg/inwoner. De producenten hebben zich daarvoor aangesloten bij Wecycle en WEEE.

2.5 Afvaldriehoek

De maatregelen en scenario's zullen steeds worden gerelateerd aan de afvaldriehoek. Dit wil zeggen dat we bij alle maatregelen kijken wat hun invloed is op de service, de kosten en de milieuresultaten.

Het milieuresultaat dat binnen het landelijke VANG-programma wordt gedefinieerd, is de hoeveelheid restafval per persoon per jaar. Als kosten definiëren we de totale kosten voor afvalbeheer voor de gemeente, uiteraard kan dit door vertaald worden naar de hoogte van de afvalstoffenheffing. Service is minder éénduidig te definiëren, waar de één het hebben van een eigen minicontainer als goede service zal beoordelen, zal een ander minder containers in de tuin juist prettiger vinden.

3. Evaluatie

In september 2014 heeft de gemeenteraad de Kadernota Bezuinigingen 2015 – 2018 vastgesteld. In deze kadernota is voor het domein afval een aantal doelstellingen vastgelegd:

- een bezuiniging op afvalgebied van € 868.000;
- meer eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens (de vervuiler betaalt);
- kweken van milieubewustzijn.

De doelstellingen werden uitgewerkt in een zevental maatregelen:

- Invoering diftar voor huishoudelijk afval;
- Afschaffen gratis huis aan huis inzameling grof afval (rest en tuin);
- Stoppen inzamelen luiers en incontinentiemateriaal (per 1-7-2015);
- Invoeren pasjessysteem op afvalaanbiedstation (AAS);
- Afschaffen duobakken: schot uit de duobak en tweede minicontainer uitzetten;
- Afvalaanbiedstation uit de afvalstoffenheffing halen/ poorttarief innen;
- Aanbesteding huishoudelijk rest- en gft-afval (per 1-1-2015).

Vanaf 2015 is vaart gemaakt met het invoeren van de maatregelen. De oude duobakken zijn 'ontschot' en gechipt en worden gebruikt als GFT container. Er zijn gechipte restafval containers uitgezet en ondergrondse containers met een toegangssysteem geplaatst. Diftar is ingegaan met ingang van januari 2016.

In 2016 en in 2017 zijn evaluaties gemaakt van het beleid. Belangrijke uitkomsten van deze evaluaties zijn:

- De doelstellingen uit de kadernota zijn gerealiseerd. In een korte tijd is een enorme slag gemaakt in het behalen van de doelstellingen uit de kadernota en de benodigde veranderingen daarvoor in de afvalinzameling in de brede zin van het woord. De veranderingen zijn overall een succes.
- De veranderingen hebben een flinke kostenbesparing opgeleverd. De bezuinigingsopgave uit de kadernota is ruimschoots gehaald.
- Doelstellingen voor vervuiler betaalt en milieubewustzijn: het principe van de "vervuiler betaalt" is ingevoerd en het milieubewustzijn is toegenomen. Door de invoering van de maatregelen is het scheidingsrendement toegenomen van 53.75% in 2015 naar 73.5% in 2016. De invoering heeft de gemeente dus een flinke stap dichterbij de (landelijke) doelstelling van 75% in 2020 gebracht. (Voor verdere afvalresultaten zie hoofdstuk 4. Huidige resultaten).

Uit de evaluatie kwamen ook andere punten naar voren die nader aandacht vroegen:

- Het AAS (Afvalaanbiedstation) is niet kostendekkend;
- Er zijn aansluitingen zonder GF(T) voorzieningen (in de wijken de Ploen en Lombok en in de gestapelde- en hoogbouw);
- Is het mogelijk de haalvoorziening van grof huishoudelijk afval (rest en groen) af te schaffen;
- Problematiek rond kapotte containers voor Oud Papier en Karton (OPK) en de inzamelfrequentie van OPK.

Op basis van de evaluatie uit 2017 en de daarin benoemde uitkomsten en aandachtspunten, is het college van burgemeester en wethouders met de volgende onderwerpen aan de slag gegaan.

- Onderzoeken of inwoners van de gemeente Westervoort aangesloten kunnen worden op het AAS van de gemeente Duiven.

    - *Gebleken is dat de capaciteit hiervoor onvoldoende is. Over verder onderzoek is bestuurlijk overleg tussen de twee gemeenten noodzakelijk.*
- Grondgebonden woning met tuin of uitpandige buitenruimte facultatief een minicontainer voor GFT ter beschikking te stellen.
    - *Minicontainers zijn ter beschikking gesteld. Ook zijn hiervoor clusterplaatsen aangewezen.*
- Onderzoeken of het juridisch mogelijk is de betaalde voorziening van aan huis ophalen van grof rest en groen afval af te schaffen.
    - *Sinds 1 januari 2018 wordt geen grof huishoudelijk restafval meer ingezameld aan huis. Grof groen afval wordt nog wel ingezameld.*
- Vanuit veiligheidsoverwegingen kapotte containers voor Oud Papier en Karton (OPK) niet meer te ledigen totdat deze vervangen zijn.
    - *Kapotte containers vervangen*.
- De inzamelfrequentie van OPK niet te verhogen.
    - *Inzamelfrequentie van OPK is ongewijzigd.*
- Tegen betaling een volumewissel voor OPK en/of GFT containers toe te staan.
    - *Dit is opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing.*
- Geen rol te spelen in vervuilingsproblematiek in verzamelruimtes bij hoogbouw.
    - *Hier speelt de gemeente inderdaad geen rol.*
- Zo nodig container capaciteit in verzamelruimtes bij hoogbouw bij te plaatsen
    - *Als hier vragen over zijn gaat de gemeente hierop in.*

De belangrijkste conclusie uit de evaluatie is dat het invoeren van diftar een sterke vermindering van restafval tot gevolg heeft gehad. Gemeente Duiven heeft daarmee een belangrijke eerste stap gezet naar het behalen van de VANG-doelstellingen.

4. Huidige resultaten

In dit hoofdstuk treft u de gegevens aan van de gemeente Duiven. Deze informatie gebruiken we voor het opstellen van de scenario's.

Algemene gegevens Gemeente Duiven	
Aantal inwoners (gemiddeld 2019)	25.332
Aantal huishoudens	10.555
Huishoudens laagbouw	9.393
Hoogbouwklasse	D
Stedelijkheidsklasse	3 (matig stedelijk)

4.1 Service

De service omvat de dienstverlening aan de inwoners waardoor het mogelijk is het afval (gescheiden) aan te bieden.

Tabel 4.1 . Huidige situatie service in Duiven

Service	Gemeente Duiven Haalvoorziening
Restafval	Laagbouw: Minicontainer 140 of 240 liter Hoogbouw: Ondergrondse container
	1 keer per 2 weken
GFT	Laagbouw: Minicontainer 140 of 240 liter Hoogbouw: Minicontainer op verzoek bij tuin/berging
	1 keer per 2 weken
Oud Papier en Karton	Laagbouw: Minicontainer aan huis 1x per 8 weken Hoogbouw: Ondergronds of inpandig
PMD	Laag- en hoogbouw: plastic zakken
	1 keer per 2 weken
Ophalen grofvuil	Uitsluitend brengen naar Afvalaanbiedstation
Ophalen grof tuinafval	Op afroep tegen betaling

kringloopgoederen	Halen is op afroep Herbruikbare goederen (huisraad, AEEA en ijzer) op afspraak ophalen door 2Switch. Dit is gratis.
AEEA	Halen is op afroep (zie ophalen kringloopgoederen) brengen naar Afvalaanbiedstation
gemiddeld aantal ledigingen restcontainer	12 x per jaar
gemiddeld aantal stortingen rest ondergrondse containers	35 x per jaar

Tabel 4.1.2 Afvalstoffenheffing en tarieven

Afvalstoffenheffing	Gemeente Duiven
Basis tarief afvalstoffenheffing	2021
Vastrecht	€ 190,00
Restafvalcontainer	Per aanbieding
240 liter	€ 5,75
140 liter	€ 3,34
Ondergrondse container	€ 1,14
GFT container	Per aanbieding
240 liter	€ 0,00
140 liter	€ 0,00
Afvalaanbiedstation per keer (max 1m3)	€ 12,00 (betaalde stromen)
Grof Tuinafval per keer (max 2m3)	€ 26,15
Een container omruilen	€ 27,50
Vervangen afvalpas	€ 10,00

4.2 Restafval naar landelijke doelstellingen

Sinds 2016 is in de gemeente Duiven de hoeveelheid (fijn) restafval per persoon per jaar redelijk stabiel (zichtbaar in Grafiek 3.1.2). In dat jaar is de inzameling gewijzigd, de interventie met vermoedelijk het meeste effect is de invoering van diftar.

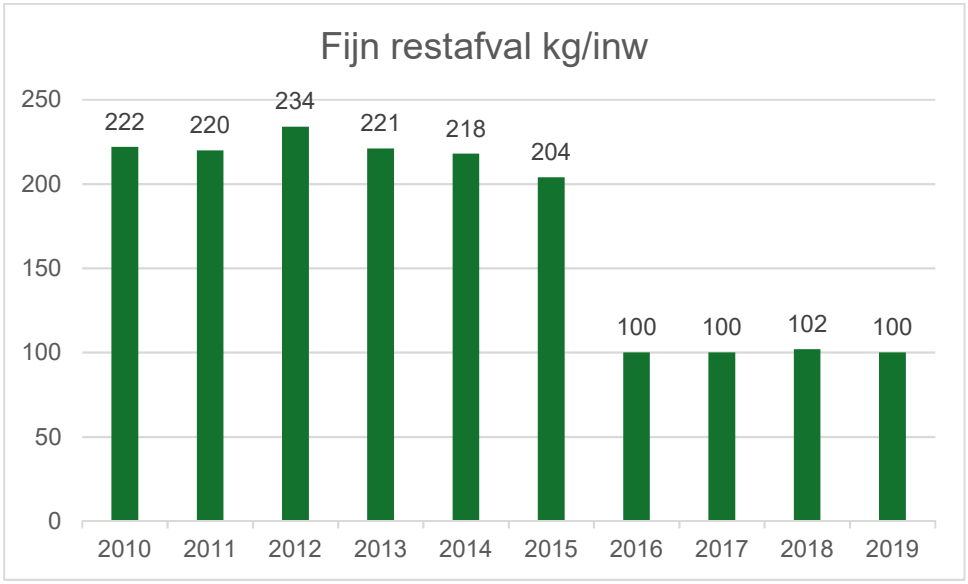
Voor de gemeente Duiven is een vergelijking gemaakt met gemeenten uit dezelfde hoogbouwklasse (D) uit de Benchmark Huishoudelijk afval Peiljaar 2019. De gemeente Duiven doet mee aan deze benchmark.

Tabel 4.2 Restafval 2019 naar vergelijkbare gemeenten hoogbouwklasse D, 2019

De gemiddelde hoeveelheid restafval	gemeente Duiven	Benchmark klasse D
restafval fijn & grof	122 kg/inw	127 kg/inw
fijn restafval	100 kg/inw	111 kg/inw
grof (verbouwings)restafval	22 kg/inw	17 kg/inw

Duiven doet het redelijk tot goed in vergelijking met andere gemeenten uit Hoogbouwklasse D. De hoeveelheid fijn restafval is lager dan vergelijkbare gemeenten, de hoeveelheid grof restafval is wat hoger dan in vergelijkbare gemeenten.

Grafiek 4.1.2 Bron: CBS Statline kg/inwoner fijn huishoudelijk restafval
Vanaf 2016:invoering Diftar.

Bij de overige grondstoffenfracties valt het volgende op.
GFT wordt gemiddeld minder ingezameld dan bij vergelijkbare gemeenten (hoogbouwklasse D). Dit kan er mee samenhangen dat Duiven wat meer verstedelijkt is dan de meeste hoogbouwklasse D-gemeenten. Gemeente Duiven zit in stedelijkheidsklasse 'matig stedelijk'. Dit geeft aan dat er wel veel laagbouwwoningen zijn met relatief kleine perceeloppervlakten. Hierdoor ontstaat minder tuinafval (een groot bestanddeel van GFT).
De lagere hoeveelheid OPK (Oud Papier en Karton) kan samenhangen met de relatief lage inzamelfrequentie van OPK (1 maal per 8 weken waar in Nederland 1 maal per 4 weken gebruikelijk is).

Figuur 4.2.1 Vergelijking grondstoffenstromen Duiven en gemeenten hoogbouwklasse D (Benchmark, 2019)

Grondstoffenstromen	Kg per inwoner gemeente Duiven 2019	Vergelijkbare gemeenten Hoogbouwklasse D
		Kg per inwoner
GFT- en etensresten	126	137
Oud papier en karton	53	58
PMD	28	32
Textiel	4	6
Glas	22	22
KCA	1,31	1,4
AEEA	5	

4.3 Resultaten

Figuur 4.2.2 Vergelijking afvalfracties 2018 - 2019

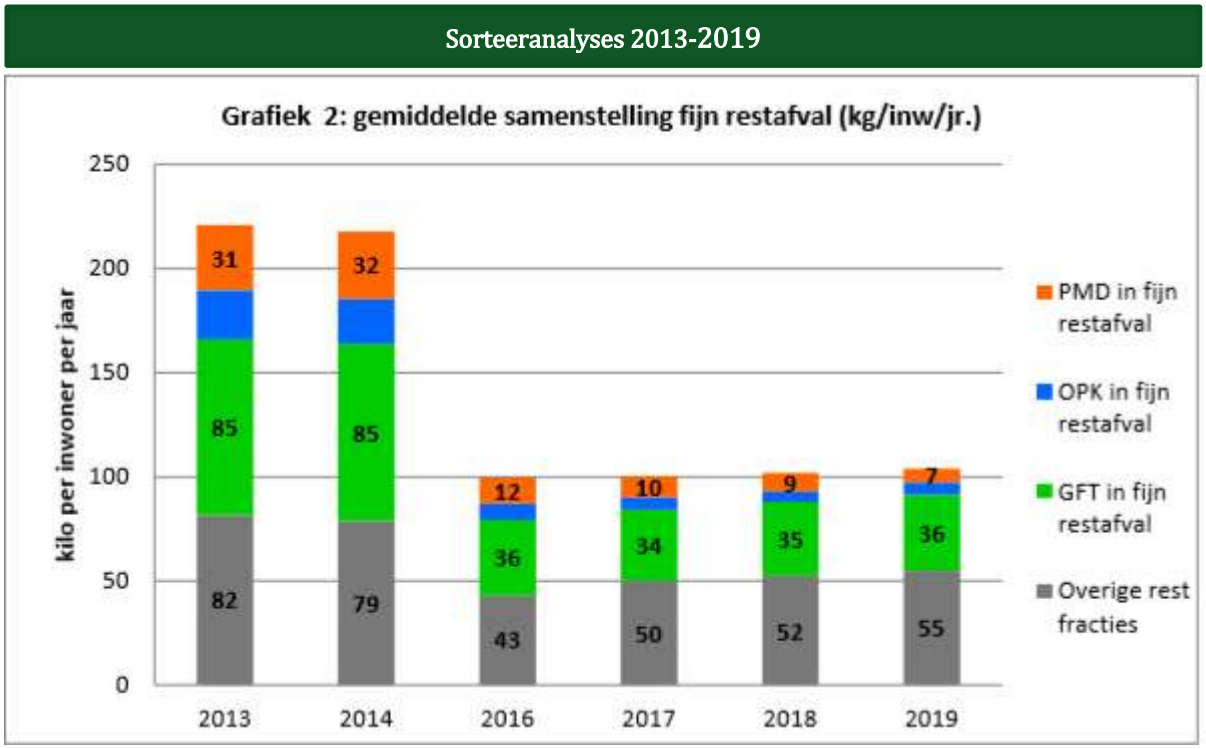
gemeente Duiven alle fracties kg/inw		
	2018	2019
Restafval totaal	120	122
Restafval Fijn Huishoudelijk	102	100
Restafval Grof Huishoudelijk	18	22
GFT	126	126
Oud Papier en Karton	53	53
PMD	26	28
Textiel	7	4
Glas	22	22
KCA	1	1
AEEA	5	5

Er zijn geen spectaculaire wijzigingen geweest in de inzamelresultaten van 2018 naar 2019. De stijging van het restafval is volledig toe te schrijven aan de toename van het grof huishoudelijk afval. Dit wordt landelijk toegeschreven aan de economische voorspoed in 2019. Er is van 2018 naar 2019 weer een toename van de hoeveelheid PMD te zien naar 28 Kg.

4.4 Bronscheiding en scheidingspotentieel

Om tot minder restafval te komen is het belangrijk om te kijken naar welke grondstoffen nog in het restafval zitten. Daarom wordt jaarlijks een sorteeranalyse gehouden. Hierbij wordt de inhoud van restafvalcontainers gesorteerd, zodat een beeld ontstaat hoeveel verschillende andere grondstoffen nog in het restafval voorkomen. De sorteeranalyses voor de jaren 2013 tot 2019 geven het volgende beeld:

Grafiek 4.2.2 Sorteeranalyse gemeente Duiven (Bron Eureco)

Duidelijk is dat de hoeveelheid GFT in het restafval het grootst is. De hoeveelheid PMD in het restafval is niet zo groot qua gewicht maar wel qua volume (PMD betreft 24% van het volume van het restafval). Waar goed scheiden van GFT (en etensresten) kan leiden tot een behoorlijke gewichtsbesparing van het restafval, zo kan goed scheiden van PMD zorgen voor volumebeperking van het restafval.

Scheidingspotentieel

Het scheidingspotentieel zijn de grondstoffen die nu nog in het fijn restafval zitten en die, door betere scheiding er uit kunnen. In het fijn restafval is het scheidingspotentieel dus vooral PMD (nog ca. 7 kg) en GFT (nog ca. 36 kg).

Daarmee is ook zichtbaar dat door alleen goed afval scheiden de VANG doelstelling van 30 kg restafval per persoon per jaar niet haalbaar is. Daarvoor is ook inzet op preventie nodig.

4.4.1 Scheidingspercentage huishoudelijk restafval

Het wenselijk om uiteindelijk als gemeente een scheidingpercentage van 100% te bereiken voor bronscheiding van het restafval. Bij de benchmark hoogbouw D ligt dit percentage op 75%. Voor gemeente Duiven geldt een percentage van 76%. Daarmee voldoet de gemeente Duiven aan de VANG doelstellingen waar het gaat om het afvalscheidingspercentage. Een duidelijke illustratie dat de gemeente op de goede weg is.

Tabel 4.4.3 Scheidingspercentage Huishoudelijk restafval

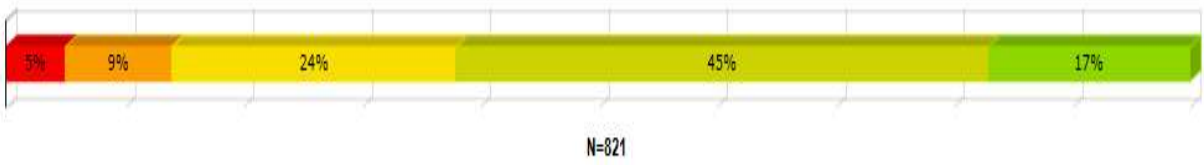
Scheidingspercentage huishoudelijk restafval	gemeente Duiven 2019
Bronscheiding fijn huishoudelijk rest afval	71%
Bronscheiding grof huishoudelijk afval	88%
Bronscheiding huishoudelijk afval totaal	76%

5. Samenvatting resultaten participatie

Als onderdeel van het inwonersparticipatietraject is onder de inwoners een enquête uitgezet. In september 2019 werden 4.412 inwoners schriftelijk benaderd om online deel te nemen aan een enquête. Papieren enquêtes konden ook worden opgehaald bij het gemeentehuis. Het opstellen van de vragenlijst en het verwerken werd gedaan door een professioneel onderzoeksbureau. Door het uitzetten van de enquête aan een aselecte groep inwoners wordt een representatief beeld van de mening van de inwoners verkregen. Met 832 ingevulde enquêtes is dit een representatieve uitslag. Deze respons van 20% is hoog te noemen.

5.1 Tevredenheid afvalinzameling algemeen

Er heerst een algemene tevredenheid over de afvalinzameling in Duiven.

Drie op de vijf inwoners (62%) vinden de afvalinzameling in de gemeente Duiven goed geregeld; zij geven één van de twee groene smileys. Nog eens een kwart (24%) antwoordt neutraal en 14% laat zich negatief uit.

Inwoners in de leeftijd van 25 t/m 44 jaar zijn gemiddeld het meest kritisch op de afvalinzameling. Ook inwoners die gehuwd/samenwonend zijn, en thuiswonende kinderen hebben, zijn gemiddeld kritischer.

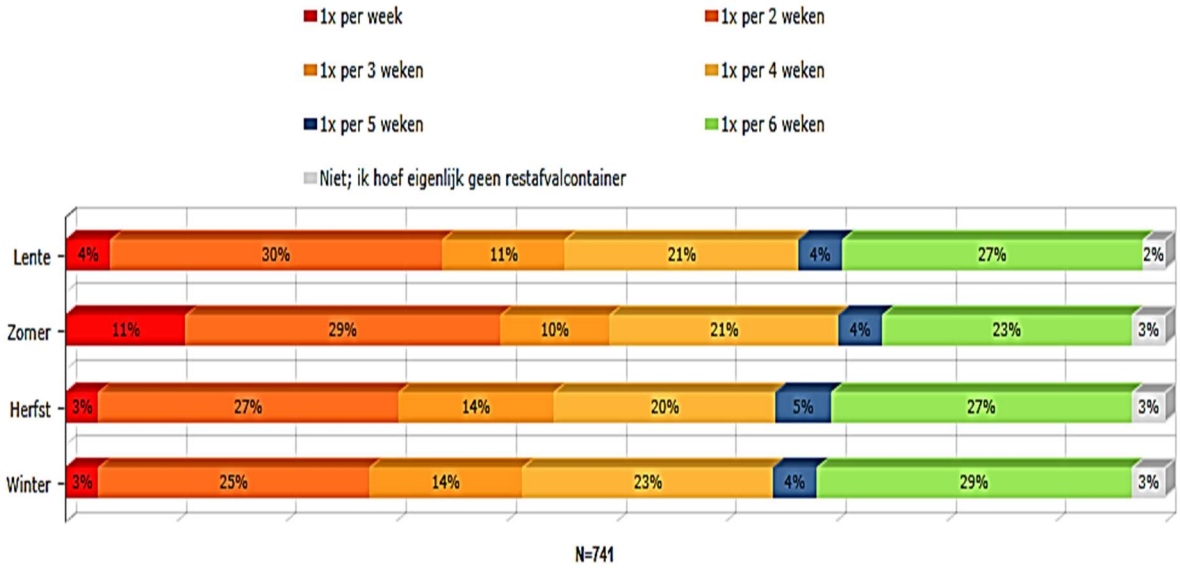
Een aantal verbeterpunten werd regelmatig genoemd.

Verbeterpunten afvalscheiding gemeente Duiven
▶ Een deel van de respondenten geeft aan dat de frequentie van het ophalen van containers in de zomer omhoog moet in verband met stankoverlast. GFT-afval zou in de zomer wekelijks kunnen worden opgehaald.
▶ De frequentie van de papierinzameling kan omhoog
▶ Verbeterpunten lagen voornamelijk bij de plastic zakken voor PMD-afval Inwoners ergeren zich hier regelmatig aan. Bij het bewaren gaat het stinken en wanneer ze langs de weg worden gezet, waaien de zakken bij harde wind over de weg. Ook komt het voor dat katten en/of andere dieren de zakken open maken, waardoor vuilnis op straat ligt.
▶ De kosten van het Afvalaanbiedstation zijn veel inwoners een doorn in het oog: het werkt dumpen of aanbieden bij het restafval in de hand. Graag ziet men meer differentiatie bij de tarieven; ook bij een minimaal aanbod moet nu namelijk €12,- worden betaald. Een aantal inwoners merkt op dat de eerste paar keer aanbieden van afval bij het Afvalaanbiedstation gratis zou moeten zijn.

5.1.1 Ledigingsfrequentie

De respondenten is gevraagd naar hun voorkeur voor het legen van de grijze containers. Op de vraag: *kunt u per seizoen aangeven hoe vaak u wilt dat de restafval container geleegd wordt?* antwoorden de respondenten als volgt:

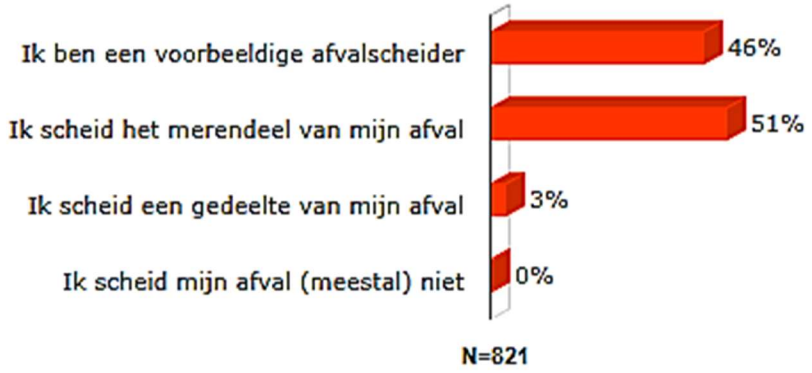
Grafiek 5.1 Aantal gewenste ledigingen

De grijze container wordt op dit moment één keer per twee weken geleegd. Volgens meer dan de helft kan deze frequentie, zelfs in de zomermaanden, wel omlaag. Gemiddeld opteert men *afgerond* voor eens in de vier weken; waarbij de zomer met een gemiddelde van eens in de 3,5 weken de hoogste gewenste ophaalfrequentie kent. Inwoners in de leeftijd van 25 t/m 44 jaar opteren gemiddeld voor een hogere ophaalfrequentie dan oudere inwoners. Dit is ook het geval voor gezinnen met thuiswonende kinderen.

5.1.2 Afvalscheiding

Bijna de helft van de inwoners (46%) typeert zichzelf als een voorbeeldige afvalscheider.

Naarmate men ouder wordt, is men bewuster bezig met afval scheiden; van de 25 t/m 44 jarigen ziet 36% zich als voorbeeldige afvalscheider, terwijl 61% van de inwoners van 65 jaar en ouder zichzelf zo typeert. Gezinnen *met* thuiswonende kinderen scheiden verder hun afval minder nauwkeurig dan inwoners *zonder* thuiswonende kinderen.

5.2 Hoofd afvalstromen

5.2.1 Keukenafval

Wat betreft keukenafval is er een grote groep die deze afvalsoort altijd scheidt, maar geeft ook 12% aan dit maar soms of helemaal nooit te doen. De meest genoemde reden om keukenafval niet altijd te scheiden is de geuroverlast. Nog eens één op de vijf (21%) zegt dat het meegaat in de restafvalcontainer als deze eerder wordt opgehaald. De GFT-bak wordt volgens 18% niet vaak genoeg geleegd, waardoor men er weleens voor kiest om keukenafval niet te scheiden.

5.2.2 PMD

De inzameling van plastic (PMD) kan worden verbeterd: de frequentie van ophalen zou omhoog kunnen en de plastic zakken zouden vervangen kunnen worden voor containers. Het vaker ophalen geeft minder geuroverlast (vooral in de zomer) en de invoer van containers zou kunnen zorgen voor een schoner straatbeeld. De plastic zakken worden namelijk soms niet goed dichtgemaakt of worden opengehaald door katten, waardoor het PMD over straat waait.

5.2.3 Oud Papier en Karton (OPK)

Papier en karton wordt veelal niet gescheiden door de te lage ophaalfrequentie (36%).

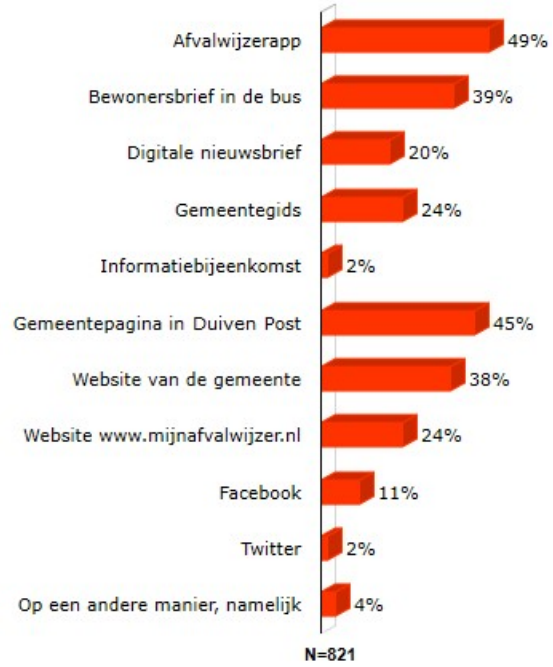
5.3 Informatievoorziening

Inwoners zijn gemiddeld tevreden over de huidige informatievoorziening van de gemeente; de gemiddelde beoordeling op de aspecten ligt, op een 5 puntenschaal tussen de 3,7 en de 4,0. Opvallend is dat minimaal 10% aangeeft de informatievoorziening niet te kunnen beoordelen.

De informatievoorziening is volgens tweederde van de respondenten begrijpelijk. Nog eens 61% is het er (helemaal) mee eens dat de informatie eenvoudig te vinden is en 59% vindt dat er voldoende informatie over afval en afvalscheiding beschikbaar is. Relatief de meeste ontevredenheid heerst er over het moment dat de informatie wordt aangeboden/wordt gecommuniceerd. Dit gebeurt volgens 12% niet altijd op het juiste moment. Overigens vindt 52% dat dit wel het geval is.
De Afvalwijzer-app wordt door 49% genoemd als manier om door de gemeente geïnformeerd te worden. Andere veel genoemde digitale manieren zijn de website van de gemeente (38%) en de website www.mijnafvalwijzer.nl (24%). Nog eens één op de vijf noemt verder de digitale nieuwsbrief.

Offline is de gemeentepagina in Duiven Post een manier waar veel inwoners de voorkeur aan geven (45%). Andere veel genoemde offline manieren zijn een bewonersbrief in de bus (39%) en de gemeentegids (24%).
Een kwart van de inwoners gebruikt de Afvalwijzer-app. Onder inwoners van 25 t/m 44 jaar is het gebruik het hoogst (36%).

Figuur 5.3 Gewenste informatievoorziening afvalscheiding onder inwoners Duiven

5.4 Afvalaanbiedstation en Kringloop

De inwoners storen zich aan het hoge tarief bij het Afvalaanbiedstation. Zo moet bij het wegbrengen van maar één item toch €12,- worden betaald. Op zijn minst zou er echter een differentiatie in de tarieven moeten komen.

5.5 Inspiratiesessie/bewonersavond

Na de enquête is op 1 oktober 2019 een inspiratieavond gehouden met inwoners in het Schutterijgebouw Willem Tell (in Loo). Het was een avond waarbij zowel raadsleden, de portefeuillehouder als inwoners van Duiven aanwezig waren. Het programma bestond uit een plenair deel, waarbij gesproken werd over het Nederlandse afvalbeleid en de resultaten van de enquête. Daarnaast was er een interactief deel. Groepjes inwoners konden hun eigen afvalkalender maken en er waren gesprekken over keukenafval en PMD. Duidelijk werd dat de bezoekers vooral inwoners waren die al met afvalscheiding bezig waren. De reacties van de bezoekers waren zeer positief: “goed dat de gemeente dit doet”.

5.6 Groen(e)Markt

Op 11 oktober vond in het kader van de dialoogweek Duiven een Groen(e)Markt plaats in het Schutterij gebouw Willem Tell (in Loo). Op deze markt konden Inwoners kennismaken met diverse ‘groene organisaties’ uit de gemeente. Zo waren ook 2switch en Goclean de liemers aanwezig en inwoners ontvingen een keukenbakje. Daarbij werd informatiegegeven over afval en afvalscheiding. De markt werd niet heel drukbezocht, maar wel erg gewaardeerd door de bezoekers.

5.7 Klankbordgroep

Een aantal bewoners heeft bij de enquête en bij de inspiratiesessie aangegeven verder mee te willen denken over het afval- en grondstoffenbeleid. Op 21 oktober is een bijeenkomst geweest van deze klankbordgroep. Daarbij zijn de mogelijke interventies besproken. Daarbij is ook gebruik gemaakt van ‘persona’s’, om een breder perspectief op de gevolgen van de interventies te kunnen krijgen. Een aantal deelnemers is inmiddels aangesloten bij de klankbordgroep Samen1nergie en denkt daarin breder mee op thema’s rondom duurzaamheid.

5.8 Terugkoppeling inwoners

Het is belangrijk om inwoners op de hoogte te houden van ontwikkelingen en de besluitvorming. En ze zo te blijven betrekken bij het onderwerp en het doel. Momenten om een terugkoppeling te geven op het proces aan inwoners zijn:

- Voorafgaand aan de bespreking tijdens een politieke avond of raadsvergadering.
- Na besluitvorming in de Raadsvergadering.
- Deelnemers aan de klankbordgroep informeren we over de voortgang.
- Natuurlijk is goede communicatie en informatie ook belangrijk bij de verdere uitwerking van het grondstoffenplan en het invoeren van eventuele maatregelen.

6. Visie op de toekomst

Uit de evaluatie in hoofdstuk 3 blijkt dat in Duiven goede stappen zijn gezet op weg naar een gemeente zonder afval. De hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval is in 4 jaar tijd gehalveerd tot 100 Kg per persoon per jaar. De volgende stap om te zetten is de VANG doelstelling van 30 kg restafval (fijn en grof) per persoon per jaar.

Uiteraard is ook voor het toekomstige grondstoffenbeleid de afvaldriehoek van toepassing. Om te komen tot de door de gemeente gewenste resultaten moeten we kijken naar de samenhang van de service, de kosten en het milieu.

Milieu
In 2019 is een informele sessie met de raad geweest over het op te stellen grondstoffenbeleid. De algemene indruk was dat het behalen van de VANG doelstelling (30 kg per persoon per jaar in 2025) een moeilijke opgave zou zijn. Maar dat het goed zou zijn hiernaar te streven zonder de realiteitszin uit het oog te verliezen.
Binnen de VANG doelstelling wordt ook de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen als een belangrijke maatstaf gezien. Veel PMD inzamelen van slechte kwaliteit (en veel afgekeurde vrachten) is niet zinvol. De kwaliteit van de ingezamelde fracties moet dus meegenomen worden in de afwegingen.

Kosten
Door externe factoren wordt de verwerking van met name restafval steeds duurder. Hierbij speelt vooral de verbrandingsbelasting (opgelegd door het Rijk) een grote rol. De verwachting is dat de verbrandingsbelasting de komende jaren verder zal stijgen. De consequentie hiervan is dat de kosten autonoom zullen stijgen. Zelfs bij een gelijkblijvend afvalscheidingsresultaat zullen de kosten toch toenemen. En met de kosten zal ook de afvalstoffenheffing stijgen.
Doelstelling is dan ook de kosten van het grondstoffenbeheer zoveel als mogelijk gelijk te houden. Alhoewel externe invloeden zoals verhoging van de verbrandingsbelasting daar natuurlijk ook invloed op hebben.

Service
In de bewonersenquête hebben de inwoners richting gegeven aan wat ze als een goede service zien. Daarbij is het aanpassen van de ledigingsfrequentie van restafvalcontainers zeker een mogelijkheid. De service doelstelling moet wel bijdragen aan zowel de milieu als ook aan de kosten doelstelling. Ook in de enquête geven de inwoners aan dat ze goede, transparante communicatie als een noodzakelijke service zien om tot goede afvalscheiding te komen.

Beperkte rol gemeente
Het is duidelijk dat de gemeente (en vooral haar inwoners) een schakel in de keten is. Alleen maximaal scheiden en hergebruik op gemeenteniveau is onvoldoende om de Circulaire Economie te realiseren. De keten moet gesloten zijn om het doel te bereiken. Belangrijke schakels zijn:

1. bij het ontwerp van een product rekening houden met hergebruik;
2. demontage in verschillende materiaalsoorten;
3. materialen gebruiken die goed te recyclen zijn;
4. gerecycled materiaal maximaal inzetten;
5. op gemeenteniveau maximaal scheiden en hergebruik promoten.

Als de keten gesloten is komt de Circulaire Economie dichterbij. Het Kennisinstituut voor Duurzame Verpakkingen (KIDV) geeft in het rapport ‘The State of Sustainable Packaging’ (juli 2020) aan dat op dit moment maximaal 70% van

het plastic geheel gerecycled wordt. De ontwikkeling van duurzame verpakkingen is volgens het KIDV noodzakelijk om de doelen van 2050 te realiseren.

VANG-doelstellingen

De ambitie van het Uitvoeringsprogramma VANG-Huishoudelijk Afval is om in 2020 te komen tot 75% afvalscheiding. Deze ambitie is geconcretiseerd in een hoeveelheid huishoudelijk restafval (fijn én grof huishoudelijk restafval samen) van maximaal 100 kilogram per inwoner in 2020.
Ook is een 'wensbeeld' benoemd: maximaal 30 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2025. Dit kan alleen als de verschillende ketens gesloten zijn. Dat is in de huidige situatie nog niet het geval. In het Rijksprogramma voor de Circulaire Economie is het sluiten van ketens een van de belangrijke doelen voor de komende jaren. Het realiseren van de ambitie van 30 kilogram moet dan ook in dat licht worden bezien.

Doelstellingen gemeente Duiven

In 2050 bestaat afval niet meer. Wij formuleren haalbare en realistische tussendoelen voor de korte en middellange termijn.

Gemeente Duiven richt haar ambitie op het zoveel mogelijk verlagen van de hoeveelheid grof en fijn huishoudelijk restafval. Voor 2025 richt het plan zich op maximaal 90 kilo restafval per inwoner per jaar. Met de voorgestelde maatregelen in de periode 2021-2025 is dit een realistisch, maar ook uitdagend doel. Behalve een doelstelling voor 2025 formuleren we ook een ambitie en doorkijk voor 2030. In vergelijking met het jaar 2019 waarin per persoon nog 122 kilo restafval werd verbrand is dit een pittige uitdaging. Gezien de samenstelling van het afval is dit echter niet onmogelijk.

2025: 90 kilo restafval
2030: 60-65 kilo restafval
2050: 0 kilo restafval

Belangrijk is om nogmaals te vermelden dat naast het verlagen van de kilo's restafval, de kwaliteit van de ingezamelde grondstofstromen van belang is. Textiel en PMD dat niet gerecycled kan worden door vervuiling is geen bijdrage aan de Circulaire Economie.
Het grondstoffenbeleid maakt onderdeel uit van het Programma Circulaire Economie, een gezamenlijk programma van de gemeenten Westervoort en Duiven om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen.

Route naar 2025, 2030

Er is nog een lange weg te gaan naar 2050. Activiteiten in de nabije toekomst zijn makkelijker te benoemen dan eventuele activiteiten verder in de toekomst. Allerlei technologische ontwikkelingen kunnen in de toekomst versnellen waardoor de zeer ambitieuze doelen misschien makkelijker en sneller realiseerbaar zijn. Anderzijds heeft de gemeente, zoals eerder aangegeven, maar beperkt invloed op een aantal andere schakels in de keten (ontwerp en productie bijvoorbeeld). Dat maakt voorspellen van de toekomstige ontwikkeling lastig.

Doelstelling 2021-2025

onderwerp	doelstelling	indicator	kritische succesfactor	Beoogd resultaat Kg minder restafval/inw/jr.
Verlagen inzamelfrequentie restafval	Betere afvalscheiding	kilo	- Afvalscheiding	**8 kg**
Verhogen tarief Diftar	Betere afvalscheiding	kilo	- Afvalscheiding	**14 kg**
Communicatie	Bewustwording Vergroten, resulterend in het nog beter scheiden van afvalstromen	Kilo	- Mate waarin bewoner meedoet Plan van aanpak plan - Mate waarin bewustwording vergroot wordt	**5 - 10 kg.**
Totaal effect ca.				**32 kg**

Grofvuil en circulair ambachtscentrum

De gemeente Duiven maakt gebruik van het Afvalaanbiedstation. De gemeente Duiven wil met de gemeente Westervoort in overleg om een onderzoek te starten naar de mogelijkheid van een gezamenlijk Afvalaanbiedstation, liefst in de vorm van een circulair ambachtscentrum.

Ook op het huidige Afvalaanbiedstation zijn nog verbeteringen door te voeren om te komen tot een beter scheidingspercentage. Daar waar mogelijk zullen deze natuurlijk worden doorgevoerd.

Een circulair ambachtscentrum is een locatie of netwerk waarbij partijen samenwerken om een hoogwaardig product- en materiaalhergebruik te realiseren. Een circulair ambachtscentrum bestaat bijvoorbeeld uit samenwerking tussen een milieustraat, kringloopwinkel en reparatiewerkplaats (repaircafé). Denk aan recycling en upcycling van bruikbare materialen die naar de milieustraat zijn gebracht. Voor een circulair ambachtscentrum moeten de juiste partners worden gevonden, is er een fysieke locatie nodig en moet er financiering zijn.

In de dienstverleningsovereenkomst met kringloopbedrijf 2Switch is nadrukkelijk ingezet op toename van het volume herbruikbare goederen en op product- en materiaalhergebruik.

7. Communicatie

Om de VANG doelstellingen te bereiken zijn een aantal interventies mogelijk. Een interventie die van groot belang is betreft de communicatie. In dit hoofdstuk beschrijven we de communicatie die nodig is om de inwoners van Duiven de kennis en motivatie te geven hun afval nog beter te scheiden.

In augustus 2019 was de kick-off van de campagne Samen 1Nergie. Onder die vlag communiceren de gemeenten Duiven en Westervoort over alles wat met het programma "Circulaire Economie" te maken heeft. Dit programma is erop gericht om de veranderingen die op ons afkomen op het gebied van energie, circulaire economie en klimaatadaptatie op te pakken. Afvalscheiding en recycling vormen een belangrijk onderdeel van dit programma. De strategie van Samen 1Nergie is bewustwording door positieve effecten de aandacht te geven. Het voornaamste doel van de communicatie is begrip en acceptatie te krijgen voor de maatregelen die genomen moeten worden om de VANG-doelstelling te bereiken. Het is belangrijk om inwoners in een vroeg stadium te betrekken. Communicatie is belangrijk bij alle opties die in dit plan genoemd worden. Niet alleen bij de opties, maar zeker in het algemeen. Vandaar dat communicatie naar inwoners als apart onderdeel wordt opgenomen in het overzicht van interventies. Daarnaast vinden ook inwoners communicatie en informatie vanuit de gemeente belangrijk. Dat is ook naar voren gekomen in de enquête en genoemd tijdens de meedenkavonden.

Circulaire Economie*: "Door de schaarste van grondstoffen moeten we anders nadenken hoe we met deze grondstoffen omgaan. Circulaire economie is gericht op het optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen in het hele proces van productie tot gebruik."*

7.1 Circulaire economie en communicatie

Afgeleid van de uitgangspunten voor de 'participatiestrategie programma Circulaire Economie', zijn dit de vertrekpunten die we hieronder hebben geformuleerd. Deze geven een goede indruk van waar we naartoe willen en hoe we dat willen doen:

- Het (zelf)bewustzijn van inwoners versterken.
- Ze actiever, beter en concreter informeren/voorlichten en bewuster maken van hun eigen verantwoordelijkheid naast die van de overheid.
- Commitment krijgen en zorgen dat de gezamenlijke opgave uitgevoerd wordt.
- Informatieoverdracht: wat zijn de rollen en de taken van de gemeente? Wat betekent dit voor ons?
- Een positieve houding van inwoners ten opzichte van de doelstelling.
- Inwoners activeren in het maken van bewuste keuzes.
- Onzekerheid wegnemen.
- Verwachtingen managen.
- Open en helder communiceren.

Actiepunt:
Voor goede, frequente communicatie is budget en tijd nodig. Dit is een belangrijke voorwaarde. De gemeente Duiven wil daarom structureel uren en budget gaan begroten voor communicatie over het thema afval.

INFORMATIEVOORZIENING

Inwoners zijn over het algemeen redelijk tevreden over de informatievoorziening, toch ligt er behoorlijke ruimte voor verbetering. Van de 832 respondenten gaf minder dan 20% aan niet geheel tevreden te zijn over de

informatievoorziening. Het is van groot belang te kijken welke veranderingen hier mogelijk zijn. Verbeteringen liggen bij begrijpelijkheid, vindbaarheid, de hoeveelheid info en timing.

Er heerst over het algemeen tevredenheid over de informatievoorziening van de gemeente:
- Meer dan driekwart (77%) van de inwoners vindt de informatie begrijpelijk.
- 61% is het eens met de uitspraak dat de informatie eenvoudig te vinden is. Dit geeft wel aan dat hier nog veel ruimte ligt voor verbetering.
- Bijna zes op de tien (59%) vindt dat er voldoende informatie over afval en afvalscheiding beschikbaar is.
- Iets meer dan de helft (52%) kan beamen dat de informatie op het juiste moment wordt aangeboden. Hier kunnen we opnieuw kritisch naar kijken, want dat betekent dat de helft minder tevreden is.

Wel is belangrijk om te noemen dat je niet iedereen kan bereiken met communicatie. Ook wordt meegenomen dat niet iedereen de wil heeft om afval daadwerkelijk (goed) te scheiden. Deze personen zijn lastig te beïnvloeden en krijg je hoogstwaarschijnlijk niet zover om mee te werken aan het behalen van de doelstelling om tot minder restafval te komen. En afval beter te scheiden i.v.m. recycling. Om menselijk gedrag te veranderen moet eerst het gedrag geanalyseerd worden om het te kunnen begrijpen: weten waarom doelgroepen een bepaalde houding vertonen of iets als een probleem zien. Een gebrek aan kennis (doelgedrag, informatie over goed afval scheiden) zorgt er mogelijk voor dat zij iets niet als een probleem zien. Bijvoorbeeld: wanneer mensen niet weten wat er precies bij het PMD hoort, zullen ze er ook verkeerde dingen in gooien. Ze weten niet dat ze het fout doen en zien daardoor het probleem niet. Mensen laten zich sterk sturen door wat anderen doen. Als je ziet dat andere mensen afval netjes in de prullenbak gooien dan volgen de meeste mensen dit gedrag. We realiseren ons dat iedereen iets met het thema heeft, in meer of mindere mate. “Afval is emotie” en iedereen vindt er iets van.

DE BASIS OP ORDE

Los van welke interventies gekozen gaan worden, gaat de gemeente inzetten op acties om de basis goed op orde te krijgen:

- Goed herkenbare containers → eenduidigheid
- Goed herkenbare (grondstof)fractie aanduiding
- Per huishouden heldere informatie over inzameldata
- Duidelijke informatie over de scheidingsregels
- Regelmatig relevante afvalscheidingsinformatie geven (via verschillende kanalen)

Ook uit andere enquêtes over afvalscheiding in het land blijkt dat afvalscheidingsregels voor veel inwoners onlogisch en onduidelijk zijn. Uitleg en toelichting geven op de afvalscheidingsregels is dus (blijvend) noodzakelijk. Dit wordt tevens landelijk opgepakt. Belangrijk is om de juiste informatie op het juiste moment bij de inwoners onder de aandacht te brengen. Informatie moet makkelijk toegankelijk en goed vindbaar zijn. Goede informatie zien inwoners als een belangrijke service. Het is ook een belangrijke stimulans om mee te doen met het bereiken van een betere afvalscheiding.

7.2 Verder gaan we doen

Enkele uitgangspunten die we mee gaan nemen bij de uitwerking van concrete communicatie-acties:

- Belicht alle afvalstromen; dus communiceer niet alleen over de deelstromen die zorgen voor een mogelijke daling van het restafval (naar dat laatste gaat overigens wel de prioriteit uit aangezien daar de meeste winst valt te behalen.)

- Er wordt, waar mogelijk, gebruik gemaakt van landelijke, bestaande campagnes. Denk aan: glas inzamelen of acties die gaan over de inzameling van elektrische apparaten (Wecycle). Of gebruik landelijke acties als kapstok om zelf informatie te verspreiden.

- Acties inzetten (mede afhankelijk van budget). Zo is een bekende landelijk actie 100-100-100. Een uitdaging waarbij 100 gezinnen gedurende 100 dagen 100% afvalvrij proberen te zijn. Er is een platform voor deelnemers en belangstellenden met informatie-uitwisseling. Ook voor de publiciteit is het een aantrekkelijke manier om aandacht te vragen voor afvalpreventie en afvalscheiding.

- De initiatieven die er al zijn worden geïnventariseerd en in de schijnwerpers gezet.: 2Switch, het Repaircafé.

- Inzetten op de digitale afvalwijzer (app en website).
  - Goed kijken hoe dit kanaal nog beter kan worden benut.
  - Hoe kan het aantal gebruikers stijgen.

- Structurele inzet van een afvalcoach is essentieel (op vaste basis, met een duidelijk takenpakket). De communicatie over afval wordt (zo blijkt uit ervaringen in Nederland) soms als afstandelijk ervaren. Er mist een gewone mens-tot-mens toelichting op: wat zijn de scheidingsregels, wat mag waarbij, wat gebeurt er met het (gescheiden) afval. Er wordt ook goed gekeken naar de zichtbaarheid (en op welke momenten dat slim is om te doen).

- Inspireren en aanspreken door goede voorbeelden of ervaringen van anderen te laten zien. Er wordt hieraan een gezicht gegeven (inwoner aan het woord) en gebruik gemaakt van de pay-off: Marjolein doet mee voor duurzaam/ik doe mee voor duurzaam.

- Procesinformatie geven: hoe is dit plan tot stand gekomen. Om zo inwoners proberen te betrekken en mee te nemen in deze ontwikkeling. In de fase voorafgaand aan dit plan is er ingezet op participatie van de bewoners door het uitzetten van een enquête, het organiseren van een meedenkavond, een Groen(e) Markt en een bijeenkomst van een klankbordgroep.
  Dit leverde overigens veel informatie op over de beleving van onze inwoners. Waar ze knelpunten zien. Wat ze goed vinden.

- Laten zien (het liefst met beeldmateriaal) wat er gebeurt met de ingezamelde afvalstroom (sortering en verwerking). Dat maakt ook goed duidelijk waarom afval scheiden (wel) nuttig is. En dat iedereen hier een steentje aan kan bijdragen.

- Aansluiten bij gevoel, beleving van inwoners. De boodschap en toon zijn positief en stimulerend. “We doen het al erg goed, maar het kan nog beter “. Bij veranderingen die worden doorgevoerd leggen we het uit en erkennen we het gevoel: “Dat zal best even wennen zijn”.

Dit wordt nog verder uitgewerkt tot concrete communicatie-acties. Samengevoegd ontstaat dan een middelenmatrix (met ***wie*** wordt er ***hoe*** en ***wanneer*** gecommuniceerd).

7.3 Kernboodschap(pen)

Het is belangrijk om in de communicatie een goede kernboodschap te formuleren, die aansluit bij de doelgroep (ook in toon en taalgebruik). De elementen van de kernboodschap(pen):

- De gemeente wil samen met inwoners proberen de hoeveelheid restafval terug te dringen (de gemeente wil streven naar de VANG-doelstelling). Daarom gaan we veranderingen doorvoeren.

- Afval bestaat niet, afval is grondstof. De meeste producten en materialen die u weggooit, zijn goed opnieuw te gebruiken. Dit zijn waardevolle grondstoffen voor nieuwe producten.

- Best gek dat we grondstoffen soms zomaar weggooien! Want eigenlijk is afval scheiden heel normaal. En het hoeft niet ingewikkeld te zijn.

- Als u de afvalstromen goed scheidt, dan houdt u nog maar een klein beetje restafval over. De restafvalcontainer hoeft u dan minder vaak te laten legen. Dat is ook nog eens gunstig voor de aanslag die u moet betalen voor de afvalstoffenheffing (hoe minder vaak de restafvalcontainer geleegd hoeft te worden, hoe minder u hoeft te betalen).

- Het is van belang te realiseren dat iedereen zelf een bijdrage kan leveren.

7.4 Het gewenste resultaat

Inwoners:

- Weten waarom de veranderingen worden ingevoerd.
- Weten wat die veranderingen zijn.
- Weten waarom het belangrijk is dat ze minder restafval produceren.
- Krijgen van de gemeente goed bruikbare informatie over afval scheiden en inzamelen.
- Scheiden afval beter en belangrijk: letten beter op wat ze aanschaffen, kiezen voor minder verpakkingsmateriaal. En letten op verspilling.
- Dat leidt dus tot een daling van het aantal kilo's restafval.
- Bij een blijvende afname resulteert dat in een circulaire economie! Oftewel het hergebruiken van grondstoffen.

7.5 Samen met Westervoort

De gemeente Westervoort gaat ook aan de slag met nieuwe communicatie rondom afval en afvalscheiding. Voorstel is om de communicatie samen met Westervoort te ontwikkelen en uit te voeren.

7.6 Educatie en afvalscheiding op scholen

De gemeente zet zich in voor het geven van educatie over (zwerf)afval op scholen. Immers jong geleerd is oud gedaan. Naast de lessen gaan we ook kijken of het mogelijk is om in de klassen en op scholen afvalscheiding beter mogelijk te maken. Zo kunnen de kinderen dezelfde afvalscheiding toepassen op school en hopelijk ook thuis.

7.7 Resultaten communicatie

In het bovenstaande deel zijn de doelen van communicatie helder omschreven. Het is moeilijk om in cijfers uit te drukken wat het milieuresultaat van de communicatie-inspanning is. Zeker ook omdat doorgaans de communicatie in combinatie (en in dienst) van specifieke interventies wordt ingezet. De hierboven beschreven communicatie-opzet richt zich op daadwerkelijke gedragsverandering. Omdat de communicatie ook in de periode na de implementatie plaats zal vinden kan er in de loop van de tijd bijgestuurd worden. Op basis van behaalde resultaten kunnen daar waar nodig aanpassingen worden aangebracht. Voor een meerjarig communicatieplan plus uitvoering wordt doorgaans uit ervaring bij andere gemeenten tussen de € 3 en € 5 per huishouden/per jaar gerekend (inclusief uitvoering). In de gemeente Duiven zou dit neerkomen op tussen de € 32.000 en € 53.000 per jaar. Het effect van een goede communicatie-campagne kan ingeschat worden op een vermindering van restafval van 5 tot 10 kg per persoon, zie de tabel hieronder:

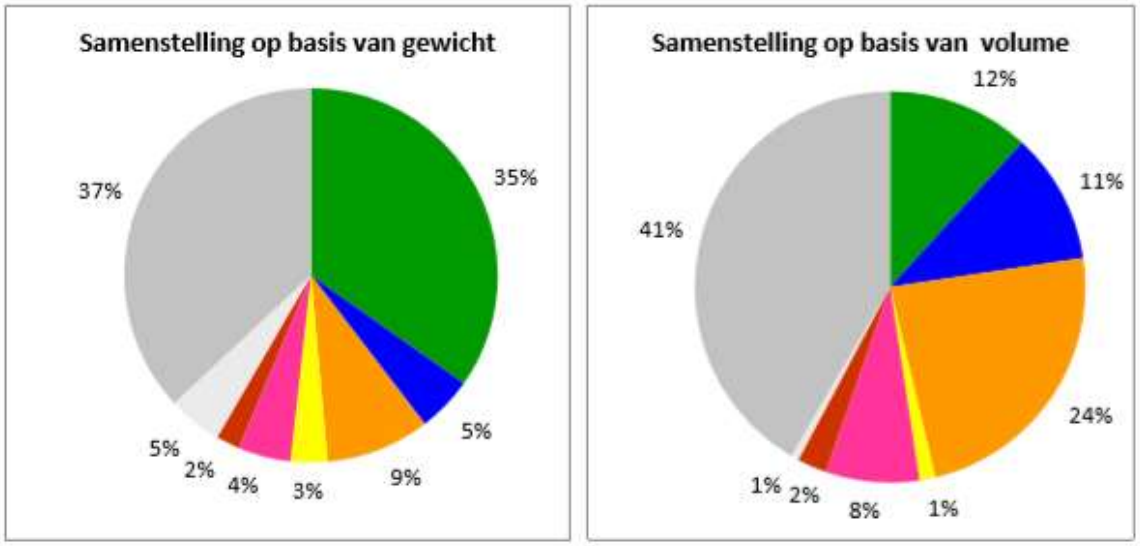
Indicatie communicatie	€/huishouden/jaar
Jaarlijkse kosten Communicatiecampagne	€ 3
Milieu	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval (toename GFT & PMD)	-5 tot -10

Aanbeveling is om na het jaar van implementatie (dus vanaf 2022) jaarlijks een bedrag van € 32.000 te begroten voor structurele communicatie.

8. Mogelijke interventies

In dit hoofdstuk kijken we naar mogelijke interventies om tot minder restafval en (nog) betere afvalscheiding te komen. De mogelijke interventies komen voort uit het participatietraject en uit ervaringen elders in Nederland. Onderstaand worden de verschillende mogelijke interventies gewogen op hun toepasbaarheid en wenselijkheid in de gemeente Duiven.

In hoofdstuk 3 is beschreven wat de hoeveelheid en de samenstelling van het fijn restafval is in de gemeente Duiven. Uit de samenstelling van het restafval blijkt ook het scheidingspotentieel (wat kan nog uit het restafval).

	GFT		Herbruikbaar papier/karton
	PMD		Glas herbruikbaar
	Textiel incl. schoeisel		Hout
	Steen/puin		Alle overige fracties

De percentages in de bovenstaande taartdiagrammen zijn afgerond op gehele getallen en kunnen daardoor iets afwijken van genoemde percentages in tabellen van bijlagen.

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel kilo's van de verschillende fracties er nog in het fijn restafval aanwezig zijn, zoals aangetroffen bij de sorteeranalyse uit 2019

Aanwezig in fijn restafval 2019	Kg/inw
GFT	36,4
waarvan Keukenafval	*28,1*
PMD	6,7
Oud Papier & karton	5,9
Textiel	5,1
Glas	3,5

Het mag duidelijk zijn dat GFT (en dan vooral keukenafval) qua gewicht het meeste scheidingspotentieel heeft. PMD heeft vooral qua volume een groot scheidingspotentieel. Het mag ook duidelijk zijn dat zelfs als alle deze grondstofstromen volledig uit het fijn restafval zouden verdwijnen (wat een illusie is) dan zou nog de VANG doelstelling van 30 Kg per persoon per jaar (in 2025) niet gehaald worden. Ook inzetten op het voorkomen van afval is dus noodzakelijk om die doelstelling te halen.

8.1 Basis op orde

Zoals al is aangegeven is het van belang om de basis op orde te hebben. Daarom is het goed periodiek te kijken of de inzamelmogelijkheden voor bijvoorbeeld textiel en glas nog op orde zijn. Zijn er voldoende brengpunten, zien die er netjes uit, worden de containers voldoende en tijdig geledigd. Samen met goede communicatie over deze grondstoffracties kan hier een extra stimulans van uitgaan.

8.2 Zomerinzameling GFT

Uit de bewonersenquête en uit de inspiratiesessie blijkt dat inwoners regelmatig klagen over stank overlast door GFT containers in de zomer. Sommige gemeenten kiezer ervoor om GFT in de warmere maanden (april tot oktober andere gemeenten kiezen voor de periode juni tot en met augustus) wekelijks in te zamelen in plaats van eenmaal per twee weken.

Voornaamste reden voor deze verhoging van de inzamelfrequentie is de geuroverlast. Ervaring in andere gemeenten in Nederland laat zien dat er niet veel meer GFT door wordt ingezameld. De afname van restafval is ook niet erg groot. Wel wordt het door inwoners als een zeer prettige service ervaren. De kosten zijn relatief hoog (7 tot 15 extra inzamelrondes afhankelijk van de gekozen periode).

De gemeente Westervoort gaat in 2021 een proef doen met zomerinzameling van GFT. Het voorstel is om de evaluatie en resultaten van de proef in Westervoort af te wachten. Ondertussen kan in de communicatie wel extra aandacht worden gegeven aan het voorkomen van stank uit de gft-container in de zomer. Er zijn tal van mogelijkheden om de stank tegen te gaan. Tegelijkertijd kan er informatie gegeven worden aan hoogbouwbewoners hoe GFT beter te scheiden is.

8.2.1 GFT in hoogbouw

Voor veel inwoners is nog winst te behalen in het gescheiden houden van het keukenafval (GF, Groente en Fruit). Dit geldt zeker voor bewoners van appartementen en hoogbouw. In overleg met bewoners kijken we hoe we de inzameling van GF bij appartementen en hoogbouw kunnen faciliteren.

8.3 Oud papier en karton

In de enquête heeft iets meer dan een derde van de respondenten aangegeven meer OPK (Oud Papier en Karton) te gaan scheiden als het regelmatiger ingezameld zou worden. Nu is de inzameling eenmaal per 8 weken. Er zijn op dit moment nogal verschuivingen rond het OPK.

- Minder oud papier door digitalisering (minder kranten en tijdschriften)
- Meer karton door online aankopen
- Lage opbrengst voor oud papier en karton
- Inzamelaars geven aan bij voorkeur niet meer samen te werken met vrijwilligersorganisaties (hiervoor geeft men veiligheid en logistieke redenen).

Het inzamel en verwerkingscontract OPK van de gemeente Duiven loopt nog tot 1 januari 2023. Voorstel is om de huidige situatie (met inzameling 1 maal per 8 weken) te continueren. En ondertussen onderzoek te doen naar de manier en frequentie van inzameling die de gemeente vanaf januari 2023 wil toepassen. Daarbij zal dan rekening gehouden kunnen worden met de veranderende situatie (oa meer karton).

8.4 PMD

Voor de inzameling van PMD wordt gebruik gemaakt van transparante Plastic zakken. De resultaten zijn goed te noemen. Zowel de hoeveelheid PMD (28 kg per persoon per jaar) als de kwaliteit (geen afkeur van vrachten PMD) zijn een positieve uitzondering in Nederland. De goede kwaliteit is mede te danken aan het inzamelen met de (transparante) zakken.

In de enquête wordt door 38% geuroverlast aangegeven als reden om PMD niet te scheiden. Net als bij GFT zou de frequentie van PMD inzameling volgens de respondenten omhoog kunnen naar 1 maal per week. Net als bij het verhogen van de GFT inzameling is dit een dure interventie die slechts een beperkte PMD winst zal opleveren.

In de enquête is soms de voorkeur uit gesproken om PMD te gaan inzamelen met minicontainers. Gezien de resultaten op het gebied van kwaliteit en hoeveelheid is het advies om de huidige inzamelstructuur intact te laten.

8.5 Luiers

Een deel van het restafval bestaat uit luiers en incontinentiemateriaal. Bij een gemiddeld kind in de luierleeftijd komt er gemiddeld zo'n 22 Kg luiers per maand vrij. Er zijn een tweetal mogelijkheden om de hoeveelheid luiers in het restafval te verminderen.

Wasbare luiers

Gezinnen met jonge kinderen kunnen gebruik maken van wasbare luiers in plaats van wegwerpluiers. Dit is niet alleen een manier om restafval te beperken, er is daadwerkelijk sprake van afvalpreventie. De moderne wasbare luiers zijn net zo makkelijk en comfortabel als de wegwerpluiers.

Gemeenten kunnen het gebruik van wasbare luiers stimuleren door communicatie en door het geven van een 'starterspakket' aan jonge ouders. Op deze manier maken de ouders kennis met het gebruik van deze luiers. De keuze voor wasbare luiers en/of wegwerpluiers is daarna aan de ouders zelf.

Gescheiden inzameling van luiers

Sinds 2019 staat in Weurt een installatie voor de verwerking van luiers en incontinentiemateriaal. Een deel van het materiaal wordt verwerkt tot plastic korrels, een deel van het afbreekbare materiaal wordt vergist (en daarna verbrand). Formeel mag deze vorm van verwerking geen recycling heten, maar nuttige toepassing.

De gemeente moet inzamelpunten voor de luiers en incontinentiemateriaal realiseren. Doorgaans is dit bij het Afvalaanbiedstation en bij crèches en kinderdagverblijven. Vanaf deze locatie vindt inzameling en transport plaats naar de verwerking in Weurt. De kosten voor deze manier van luierverwerking zijn hoger dan de verwerking van restafval. Uitgaande van inzameling van ca. 40% van de luiers in de gemeente Duiven zullen de kosten naar schatting € 11.000,- per jaar bedragen.

8.6 Textiel

De gemeente heeft een prima infrastructuur voor textielinzameling. Daarnaast zijn er ook minder gereguleerde inzamelpunten. Niet alle textiel inzamelpunten hebben een gemeentelijke vergunning. Daarom zijn er zeker mogelijkheden voor verbetering. Samen met 2Switch willen we gaan kijken hoe de textielinzameling verder geoptimaliseerd kan worden.

8.7 Verlagen inzamelfrequentie restafval

Om de hoeveelheid restafval te verminderen maken gemeenten vaak gebruik van de 'service' prikkel. Dit wil zeggen dat de service op restafval wordt verlaagd en de service op grondstoffen beter kan worden. De serviceprikkel voor restafval kan zijn het omgekeerd inzamelen (restafval op afstand naar een ondergrondse container brengen), of de frequentieverlaging van het inzamelen van restafval. In sommige gemeenten wordt naast het verlagen van de inzamelfrequentie ook gekozen voor een standaard kleinere minicontainer (140 liter).

Om te komen tot minder restafval kan de service op restafval lager worden gemaakt. Dit kan bijvoorbeeld door de inzamelfrequentie van restafval te verlagen. Op dit moment is de inzamelfrequentie voor restafval 1 maal per 2 weken. Door de inzamelfrequentie te verlagen naar 1 maal per 4 weken, is een goede afvalscheiding in het huishouden nog belangrijker.

In Nederland zijn al ca 55 gemeenten die zijn overgegaan op frequentieverlaging, waaronder buurgemeenten Westervoort, Zevenaar, Doesburg en Lingewaard.

In onderstaande tabel treft u de kilo's fijn restafval per persoon per jaar (2019) van een aantal Nederlandse gemeenten uit hoogbouwklasse D die en diftar en frequentieverlaging (1 maal per 4 weken inzameling restafval) toepassen. Uiteraard kunnen de inzamelsystemen van de verschillende gemeenten op andere aspecten afwijken.

Gemeente	rest kg /Inw
Twenterand	73
Oirschot	55
Gemert-Bakel	45
Cranendonck	76
Westervoort	105
Deurne	74

Uit de inwoners enquête blijkt geen grote weerstand tegen het verlagen van de inzamelfrequentie. Gemiddeld 67% heeft geen bezwaar tegen een verlaging naar 1 maal per 3 weken. Ongeveer 55% heeft geen bezwaar tegen een verlaging naar 1 maal per 4 weken. Daarbij moet wel aandacht zijn voor mogelijke stankvorming bij het restafval in de zomer.

Dat er weinig bezwaar is tegen het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval is ook logisch. De container werd in de gemeente Duiven 2020 al gemiddeld 1 maal per 4 weken aangeboden voor inzameling (12,8 keer per jaar). Verschil in beleving (nu kan de container om de week aangeboden worden) zal het voornaamste effect moeten hebben. Bovendien is bij een lagere frequentie van restafval de frequentie van GFT relatief hoger. Hierdoor zal naar verwachting GFT beter gescheiden worden. Door PMD beter te scheiden kan veel volume bespaard worden. Ook het PMD zal dus beter gescheiden worden.

Doordat er in de gemeente Duiven al diftar bestaat, kunnen we het aantal aanbiedingen per huishouden achterhalen. In onderstaande tabel is aangegeven hoe vaak een container per huishouden werd aangeboden.

Aantal aanbiedingen per jaar 2020	Percentage huishoudens
1 tm 13	56,18%
14 tm 23	31,08%
24 tm 26	12,70%

Te zien is dat ruim 56% van de huishoudens in 2020 de restafval container maar 13 keer of minder aanbood. Voor deze groep heeft een verlaging van de inzamelfrequentie geen gevolgen.

Iets minder dan een derde van de huishoudens biedt de container tussen de 14 en 23 keer per jaar aan. Het doel van dit grondstoffenbeleid is om minder restafval te hebben. De verlaging van de frequentie is daar een goede interventie voor. Natuurlijk is goede voorlichting belangrijk om dit doel mogelijk te maken.

Ruim 12% van de huishoudens bood de restafval container 24, 25 of 26 keer per jaar aan in 2020. Deze laatste zullen dus een flinke stap in het afval scheiden moeten zetten om voldoende te hebben aan 1 maal per 4 weken ledigen.
Niet meegerekend zijn de kosten die gemaakt moeten worden als huishoudens met een 140 liter container deze willen ruilen voor een 240 liter container. Vooral voor de groep huishoudens die de restafval container 24, 25 of 26 keer per jaar aanbiedt kan dit een optie zijn. Het voorstel is om deze huishoudens eerst via communicatie (afvalcoach) te helpen om beter afval te kunnen scheiden. Als men dan alsnog een grotere container wil deze tegen een tarief van € 15,- ter beschikking te stellen.

In onderstaande tabel is aangegeven wat het verschil is in kosten vergeleken met het huidige tarief en wat de verlaging van de hoeveelheid restafval is bij 1 maal per 4 weken inzamelen. Let op; de kosten zijn omgerekend naar huishouden per jaar, het milieurendement is omgerekend naar per persoon per jaar.

Samenvatting Scenario restafval 1 maal per 4 weken		
Kosten, excl. btw	**€ /jaar**	**€/huishouden/ jaar**
Jaarlijkse inzamel en verwerkingskosten	**-€ 56.022,52**	-€ 5,31
Milieu	**ton/jaar**	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval	-394	-16
Verwacht totaal scheidingspercentage	79%	

Voor de implementatie van dit scenario zal een eenmalig budget voor communicatie van ca € 20.000,- nodig zijn.

In dit scenario is er financieel voordeel door de lagere kosten van inzameling (minder inzamelrondes) en de lagere kosten van verwerking van restafval. In dit scenario's is de afname van het restafval (kilo) vrijwel volledig toe te schrijven aan de afname van het GFT in het restafval.

8.7.1 Flankerend beleid

In de enquête werd een frequentieverlaging niet als problematisch gezien. Ook de huidige praktijk laat zien dat minder frequent restafval inzamelen gemiddeld geen probleem hoeft te zijn. Er zijn natuurlijk altijd huishoudens waar de frequentieverlaging wel voor overlast kan zorgen. Denk bijvoorbeeld aan gezinnen met kinderen in de luierleeftijd of mensen met incontinentiemateriaal (zie ook paragraaf 8.5). Het is belangrijk daar flankerend beleid op in te richten. Daarbij kan gedacht worden aan:

- Campagne om gebruik te maken van wasbare luiers om zo de hoeveelheid luierafval sterk te verminderen
- Beperking van de kosten voor lediging of mogelijkheid extra container voor medisch noodzakelijk incontinentiemateriaal (conform huidige regeling)
- Gescheiden luierinzameling bijvoorbeeld via kinderdagverblijven en crèches

We onderzoeken welk flankerend beleid het beste past bij de gemeente Duiven en de wensen van de inwoners.

8.8 Verhogen tarief lediging restafval

Sinds 2016 maakt de gemeente Duiven gebruik van een gedifferentieerd tarief (diftar). Inwoners betalen een vastrecht (ongeacht de huishoudgrootte) en betalen per keer dat de minicontainer voor restafval wordt aangeboden, of restafval in de ondergrondse container wordt gedaan. De prijs voor het ledigen van de minicontainer restafval is afhankelijk of het een kleine (140 liter) of een grotere (240 liter) container betreft.

De variabele tarieven zijn in vergelijking met het gemiddelde tarief in Nederland bij gemeenten met eenzelfde vorm van diftar, zeer laag. Ook in vergelijking met buurgemeente Westervoort (met een lagere service is op restafval) is het variabele tarief in Duiven laag. In onderstaande tabel de gegevens van 2021.

Tarieven 2021	Duiven	Westervoort	Gemiddeld NL
Vastrecht	€ 199,00	€ 173,46	
Lediging 140 liter	€ 3,34	€ 8,02	€ 5,55
Lediging 240 liter	€ 5,75	€ 9,99	€ 8,66
OC per zak	€ 1,14	€ 1,12	€ 1,71

Van het verhogen van de prijs van de lediging van een restafvalcontainer zal de prikkel tot betere afvalscheiding uit gaan. Immers, voor afval dat niet in de restafvalcontainer komt hoeft niet te worden betaald. Bij het al teveel verhogen van de prijs zal de kans op het vervuilen van andere grondstoffen toenemen.

Door middel van een regressieanalyse (statistisch analyse) is een inschatting gemaakt wat de hoeveelheid restafval zou worden per persoon per jaar als de ledigingstarieven gelijk zouden worden aan de tarieven in Westervoort (€ 9,99 voor een 240 en € 8,02 voor een 140 liter container).

Samenvatting Scenario verhoging diftar tarief		
Kosten, excl. btw	**€ /jaar**	**€/huishouden/jaar**
Jaarlijkse inzamel en verwerkingskosten	-€ 58.858,19	-€ 5,58
Milieu	**ton/jaar**	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval	-191	-8
Verwacht totaal scheidingspercentage	77%	

Dit scenario laat zien dat als de prijs per lediging stijgt, de hoeveelheid restafval zal dalen. Door deze daling worden de totale kosten van inzameling en verwerking van restafval lager dan bij het huidige ledigingstarief.
In dit scenario wordt de afname van het restafval veroorzaakt door minder GFT in het restafval (ca. 5Kg), minder PMD (ca. 2 Kg) en minder glas (ca. 1 kg).

Bij de behandeling van de begroting 2021 is een amendement ingediend om te komen tot een andere verdeling tussen het vastrecht en het variabele tarief. Het is belangrijk om bij de verdeling tussen vast en variabel tarief te waken voor de 'diftarparadox'. Door veel kosten (ook vaste kosten) toe te rekenen aan het variabele tarief bestaat het risico dat bij een succesvol beleid er te weinig inkomsten zijn (variabel) om de totale kosten te dragen. Immers doordat minder containers worden aangeboden zijn er minder inkomsten. Er zal dus een goede verdeling tussen het vaste en variabele tarief gevonden moeten worden.

Voor de begroting 2022 zal een concreet voorstel gedaan worden voor het nieuwe ledigingstarief. Daarbij zal de wens tot het verhogen van de prijsprikkel uit het amendement worden meegenomen met inachtneming van het risico van de diftarparadox. We richten ons op een ledigingstarief van ca. € 5,- voor een 140 liter en ca € 7,50 voor een 240 liter container.

8.9 Combinatie scenario, verlaging ledigingsfrequentie, verhoging prijs

Uiteraard is het mogelijk de bovenstaande twee scenario's te combineren. Daarbij wordt zowel de frequentie van de restafval inzameling aangepast als de prijs per inzameling omhoog gebracht.

Belangrijk is dat de interventies wel een goede uitleg meekrijgen in de communicatie.

Samenvatting combinatie scenario		
Kosten, excl. btw	**€ /jaar**	**€/huishouden/jaar**
Jaarlijkse inzamel en verwerkingskosten	-€ 69.751,73	-€ 6,61
Milieu	**ton/jaar**	**kg/inw/jaar**
Verwachte afname restafval	-545	-22
Verwacht totaal scheidingspercentage	81%	

Voor de implementatie van dit scenario zal een eenmalig budget voor communicatie van ca € 20.000,- nodig zijn.
In dit scenario bestaat de afname van restafval (22 kg) uit 17 kg GFT, 4 kg PMD en 1 kilo glas.

9. Voorgestelde besluiten

Op basis van het participatietraject en de ervaringen elders in Nederland is het voorgaande beleidsplan tot stand gekomen. Onderstaand treft u een kort overzicht van de voorgestelde besluiten:

1. **Communicatie**
   Uit het gehele participatietraject blijkt duidelijk het enorme belang dat door inwoners wordt gehecht aan goede communicatie over afval en afvalscheiding. Om resultaat te bereiken is het van belang om structurele communicatie acties te doen. Het voorstel is hiervoor jaarlijks vanaf 2022, € 32.000 vrij te maken. Daarbij willen we bij het ontwikkelen en uitrollen van de communicatiecampagne samenwerken met de gemeente Westervoort waar dat kan.

2. **Zomerinzameling GFT**
   De inzameling van GFT blijft voorlopig hetzelfde. We wachten af wat de resultaten van een proef met wekelijkse GFT inzameling in de warme zomermaanden in de gemeente Westervoort zijn.

3. **GFT inzameling bij hoogbouw**
   Voor veel inwoners is nog winst te behalen in het gescheiden houden van het keukenafval (GF, Groente en Fruit). Dit geldt zeker voor bewoners van appartementen en hoogbouw. In overleg met bewoners kijken we hoe we de inzameling van GF bij appartementen en hoogbouw kunnen faciliteren.

4. **Inzameling Oud Papier en Karton**
   De inzameling van OPK (Oud Papier en Karton) blijft voorlopig hetzelfde. De contractperiode van de huidige inzameling loopt tot 1 januari 2023. We gebruiken de tussenliggende periode om onderzoek te doen naar de meest optimale inzameling van OPK, daarbij overleggen we ook met verenigingen over hun rol van bij de inzameling.

5. **Inzameling PMD**
   De inzameling van PMD laat nog steeds een stijgende lijn zien. Vanwege de goede kwaliteit van het ingezamelde PMD in de gemeente Duiven is ervoor gekozen om de huidige inzameling met zakken te handhaven. En de inzamelfrequentie van 1 maal per 2 weken ook te handhaven.

6. **Inzameling Textiel**
   Voor wat betreft de textielinzameling kijken we samen met 2Switch naar mogelijkheden om de inzamelstructuur te optimaliseren.

7. **Circulair Ambachtscentrum**
   Op de middellange termijn willen we graag dat het Afvalaanbiedstation tot een Circulair Ambachtscentrum wordt. waarbij ook kringloop en repaircafé geïntegreerd worden. Zodat meer de nadruk komt op afvalpreventie en hergebruik. Maar ook op het huidige Afvalaanbiedstation valt nog werk te maken van betere scheiding van de verschillende aangeboden stromen. Minder grofvuil heeft immers ook gevolgen voor het behalen van de VANG resultaten.

8. **Gescheiden inzameling bij scholen**
   Het afval bij scholen is formeel geen huishoudelijk afval. Anderzijds is het van groot belang om kinderen van jongs af aan kennis te laten maken met afvalscheiding. Daarom gaan we in 2021 aan de slag met het gescheiden inzamelen van afval bij scholen in het basisonderwijs.

De belangrijkste interventie om te komen tot een afname van het restafval (en een betere afvalscheiding) bestaat uit een combinatie van een tweetal interventies.

9. **Verlagen Inzamelfrequentie restafval**
   Het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval. We gaan het restafval niet 1 maal per twee weken inzamelen, maar 1 maal per 4 weken. Zowel in de enquête als in de huidige praktijk zien we dat deze interventie haalbaar is. Daarbij ontwikkelen we wel flankerend beleid, bijvoorbeeld voor gezinnen met kinderen in de luiers.

10. **Verhogen tarief lediging restafval**
    In combinatie met de verlaging van de inzamelfrequentie verhogen we de prijs per lediging van een restafvalcontainer (en voor een storting in een restafval verzamelcontainer). Daarbij kijken we ook, zoals aangegeven in het aangehouden amendement bij de begroting 2021, kijken naar de verhouding tussen het vaste- en het variabele tarief. Dit betekent dat het uitgangspunt voor de toerekening van de inzamel- en verwerkingskosten van het restafval aan het variabele tarief wordt losgelaten.

de Jonge Milieu Advies
Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl